

Міністерство освіти і науки України
Криворізький національний університет

Кафедра фінансів суб'єктів господарювання та інноваційного розвитку

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ (МАГІСТЕРСЬКОЇ) РОБОТИ

на тему Удосконалення управління ліквідністю
та забезпеченості суб'єкта господарювання

Виконав: здобувач 2 курсу, групи Ф-23М
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа,
страхування та фондовий ринок»

Клименко Роман Анатолійович

Керівник Турча А.М.
(прізвище та ініціали)

Рецензент Кораленко Р.В.
(прізвище та ініціали)

Кривий Ріг

2024

Криворізький національний університет
Кафедра фінансів суб'єктів господарювання та інноваційного розвитку

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа,
страхування та фондовий ринок»

ЗАТВЕРДЖУЮ:
Зав. кафедри ФСГІР
доцент Короленко Р.В.

" 05 " листопада 2024 р.

ЗАВДАННЯ

на кваліфікаційну (магістерську) роботу здобувачу

Клімченко Роману Анатолійовичу

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Удосконалення управління ліквідністю та платоспроможністю суб'єкта господарювання

керівник роботи д.е.н., проф. Турко Анатолій Михайлович

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом по КНУ від "05" листопада 2024 № 612 е

2. Строк подання здобувачем роботи 26.12.2024

3. Вихідні дані до роботи Фінансова звітність, інформаційні системи, документи організаційних єдиної законодавчої бази

4. Зміст кваліфікаційної (магістерської) роботи

Розділ 1 Теоретичні основи управління платоспроможністю та ліквідністю підприємств

Розділ 2 Аналіз платоспроможності та ліквідності ПАТ «Трансформативні Кривий Ріг»

Розділ 3 Основні напрями удосконалення управління платоспроможністю та ліквідністю ПАТ «Трансформативні Кривий Ріг»

5. Перелік графічного матеріалу таблиці, рисунки

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис / Дата			
		завдання видав		завдання прийняв	
1 розділ	проф. Турчио А.М.		30.08		09.09
2 розділ	проф. Турчио А.М.		09.09		14.10
3 розділ	проф. Турчио А.М.		14.10		02.11

7. Дата видачі завдання 30.08.2024

Календарний план

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Співбесіда зі здобувачем за тематикою роботи, видача переліку рекомендованої нормативної, інструктивної бази та учбової літератури, підготовка апробації	02.07.2024	Виконано
2	Збір практичного матеріалу до випускної роботи	12.08 - 07.09.2024	Виконано
3	I атестація 1 розділ кваліфікаційної роботи	12.09.2024	Виконано
4	II атестація 2 розділ кваліфікаційної роботи	18.10.2024	Виконано
5	III атестація 3 розділ кваліфікаційної роботи, реферат, вступ, висновки, література та додатки	07.11.2024	Виконано
6	Перевірка роботи на наявність/відсутність академічного плагіату	18.11- 06.12.2024	Виконано
7	Доопрацювання кваліфікаційної роботи, підготовка демонстраційних листів та презентації. Отримання відгуку, рецензії	02.12- 10.12.2024	Виконано
8	Попередній захист роботи	11.12.2024	Виконано
9	Допуск кваліфікаційної роботи до захисту зав. кафедрою ФСГІР	13.12.2024	Виконано
10	Публічний захист кваліфікаційної роботи	18.12.2024	

Здобувач

(підпис) Клімченко Р.А.
(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

(підпис) Турчио А.М.
(прізвище та ініціали)

РЕФЕРАТ

Магістерська робота: 72 с., 25 табл., 9 рис., 53 джерела, 1 додаток.

Об'єкт дослідження – процеси управління ліквідністю та платоспроможністю ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» як промислового підприємства, що функціонує в умовах сучасної ринкової економіки.

Предмет дослідження – теоретико-методологічні засади управління ліквідністю та платоспроможністю, а також практичні аспекти їх удосконалення на основі аналізу фінансової звітності підприємства.

Мета роботи – розробка практичних рекомендацій щодо вдосконалення механізмів управління ліквідністю та платоспроможністю ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» для забезпечення його платоспроможності та стійкості в умовах конкуренції.

Методи дослідження – метод аналізу та порівняння, логічний метод, нормативний, балансовий, аналіз фінансових коефіцієнтів, табличні та графічні методи, спостереження, використання сучасних комп'ютерних технологій, зокрема Microsoft Excel, Microsoft Word тощо.

Основні результати дослідження:

- розкрито сутність і значення ліквідності та платоспроможності як ключових складових фінансового менеджменту промислового підприємства;

- визначено основні виклики для забезпечення ліквідності та платоспроможності ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» на основі аналізу його фінансової звітності;

- розроблено заходи у вигляді оптимізації запасів на ПАТ «АМКР», що скоротило собівартість продукції та покращило ліквідність і платоспроможність. Прогноз на 2024–2026 роки вказує на позитивну динаміку та забезпечує фінансову стабільність і конкурентоспроможність підприємства.

ЛІКВІДНІСТЬ, ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЬ, ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ, ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ, ПРОГНОЗУВАННЯ, РИЗИКИ, УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ, СТРУКТУРА КАПІТАЛУ.

ЗМІСТ

ВСТУП	6
1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЮ ТА ЛІКВІДНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ	8
1.1 Ліквідність і платоспроможність підприємства: сутність, зазначення та види	8
1.2 Теоретичні аспекти управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства	10
1.3 Нормативно-правове та інформаційне забезпечення управління ліквідністю та платоспроможністю суб'єкта господарювання	20
2 АНАЛІЗ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ТА ЛІКВІДНОСТІ ПАТ «АРСЕЛОРМІТТАЛ КРИВИЙ РІГ»	26
2.1 Загальна характеристика фінансово-господарської діяльності ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг»	26
2.2 Фінансовий аналіз майнового стану, рентабельності та ділової активності ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг»	36
2.3 Аналіз платоспроможності та ліквідності ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг»	42
3 ОСНОВНІ НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЮ ТА ЛІКВІДНІСТЮ ПАТ «АРСЕЛОРМІТТАЛ КРИВИЙ РІГ»	50
3.1 Зарубіжний та вітчизняний досвід щодо управління ліквідності та платоспроможності підприємства	50
3.2 Розробка і оцінка заходів щодо підвищення платоспроможності та ліквідності ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг»	56
ВИСНОВКИ	64
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	68
ДОДАТКИ	73

ВСТУП

Актуальність теми. Сучасні ринкові умови висувають високі вимоги до фінансової стабільності підприємств, що є ключовим фактором їх довгострокової ефективності та конкурентоспроможності. Здатність підприємства забезпечувати ліквідність та платоспроможність є визначальним аспектом у процесі виконання фінансових зобов'язань перед кредиторами, інвесторами та іншими зацікавленими сторонами. Особливого значення ці питання набувають для великих промислових підприємств, таких як ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг», діяльність якого суттєво впливає на економічну стабільність України. Удосконалення механізмів управління ліквідністю та платоспроможністю не лише підвищує фінансову стійкість підприємства, а й сприяє його стратегії зростання у динамічному економічному середовищі.

Мета дослідження. Метою роботи є розробка практичних рекомендацій щодо вдосконалення механізмів управління ліквідністю та платоспроможністю ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» для забезпечення його фінансової стабільності та підвищення конкурентоспроможності.

Завдання дослідження. Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання:

1. Розкрити сутність та значення ліквідності і платоспроможності підприємства, визначити їх основні види.
2. Оцінити теоретичні підходи до управління ліквідністю та платоспроможністю, зокрема у промисловому секторі.
3. Дослідити нормативно-правове та інформаційне забезпечення управління ліквідністю та платоспроможністю в Україні.
4. Провести фінансовий аналіз стану активів, рентабельності та ліквідності ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» для виявлення проблемних аспектів.
5. Розробити заходи для підвищення ефективності управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства, спираючись на міжнародний та вітчизняний досвід.

Об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження є фінансово-господарська діяльність ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» у контексті забезпечення ліквідності та платоспроможності.

Предмет дослідження. Предметом дослідження є теоретико-методологічні аспекти управління ліквідністю і платоспроможністю та їх вдосконалення на основі аналізу фінансової звітності підприємства.

Методи дослідження. У роботі застосовано комплекс методів, зокрема: аналізу та порівняння – для оцінки фінансового стану підприємства; логічний метод – для обґрунтування взаємозв'язків між показниками ліквідності та платоспроможності; нормативний метод – для оцінки відповідності діяльності підприємства чинним стандартам; балансовий метод – для перевірки відповідності активів і пасивів. Використано аналіз фінансових коефіцієнтів для визначення ключових показників ефективності діяльності підприємства, а також табличні та графічні методи для наочного представлення результатів. Для обробки та аналізу даних застосовано сучасні комп'ютерні технології, зокрема Microsoft Excel та Microsoft Word.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження пройшли апробацію у електронному науковому виданні «Соціально-економічні проблеми і держава» (№ 2, 2024), де була опублікована стаття «Показник економічної доданої вартості (EVA): уточнення сутності і фінансовий аспект».

Теоретичне та практичне значення дослідження. Наукова новизна роботи полягає в обґрунтуванні ефективних заходів для підвищення ліквідності та платоспроможності підприємства в умовах сучасної економіки. Практична цінність роботи полягає у можливості застосування запропонованих рекомендацій не лише для ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг», а й для інших підприємств, що працюють у подібних умовах.

1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЮ ТА ЛІКВІДНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ

1.1 Ліквідність і платоспроможність підприємства: сутність, зазначення та види

В сучасних умовах господарювання, які часто описуються як передкризові, підприємствам все важче забезпечувати стабільний розвиток, виконувати свої фінансові зобов'язання вчасно та якісно, що створює загрози для ефективності їх подальшого функціонування. Втрата мінімального рівня ліквідності та платоспроможності може призвести до банкрутства підприємства. Тому глибоке вивчення та аналіз ліквідності та платоспроможності, а також розробка стратегій для їх забезпечення, є ключовими завданнями для підприємства, щоб забезпечити його подальше функціонування.

Ліквідність та платоспроможність підприємства є важливими показниками, які характеризують його фінансовий стан. Існує багато різних трактувань цих понять, і різні науковці можуть мати різні погляди на їх сутність. Наприклад, деякі науковці вважають, що ліквідність та платоспроможність є однаковими, тоді як інші вважають, що між ними є різниця. Визначення ліквідності окремими науковцями представлені в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1 – Визначення поняття ліквідності окремими науковцями

Автори	Визначення ліквідності
Давиденко М. М., Вовк В. О., Бугай О. В. [1,2]	Спроможність реалізації активів підприємства й отримання ним грошових коштів
Єфимова О. В., Старостенко Г. Г., Шемчук Є. В., Вдовиченко В. О. [3]	Важливий показник фінансового стану, зокрема фінансової стійкості
Ковальов В. В., Прикіна Л. В., Шеремет О. О., Костирко Р. А. [4, 5, 6]	Здатність суб'єкта господарювання погашати свої зобов'язання за рахунок оборотних активів

Джерело: створено автором

Ці визначення підкреслюють різні аспекти ліквідності та її важливість для підприємства. Вони також показують, що ліквідність може бути розглянута з різних точок зору, в залежності від конкретних цілей аналізу.

Визначення поняття платоспроможності окремими науковцями представлені в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2 – Визначення поняття платоспроможності окремими науковцями

Автори	Визначення ліквідності
Бердар М. М., Сирота В. С., Ольховський, А. М., Шемчук Є. В., Вдовиченко В. О., Савицька Г. В. [7,8]	Здатність виконувати свої платіжні зобов'язання
Непочатенко О. О., Ковальов В. В., Котляр М., Тарасенко Н. В., Базецька Г. І. [9]	Можливість суб'єкта господарювання наявними грошовими ресурсами своєчасно погашати строкові зобов'язання
Абрютіна М. С., Грачова А. В., Шеремет А. Д., Мних Є. В. [10]	Спроможність покривати зобов'язання наявними активами

Джерело: створено автором

Враховуючи надану інформацію, можна стверджувати, що ліквідність і платоспроможність, хоча й є різними концепціями, тісно пов'язані та взаємно доповнюють одна одну. З нашої точки зору, ліквідність визначається як здатність підприємства швидко перетворити свої оборотні активи на готівку з метою виконання поточних зобов'язань. З іншого боку, платоспроможність визначається як можливість суб'єкта господарювання використовувати наявні ресурси для своєчасного та повного виконання своїх фінансових зобов'язань.

Рівень ліквідності балансу має прямий вплив на платоспроможність підприємства. Ліквідність відображає не лише поточний стан розрахунків, але й прогнозує майбутній. Підприємство може бути платоспроможним на конкретну дату, але при цьому мати негативні висновки щодо майбутнього, і навпаки. Для забезпечення достатнього рівня платоспроможності необхідно мати достатньо ліквідних коштів для погашення платежів. Рівень ліквідності та платоспроможності підприємства залежить від ряду факторів, які можуть як

підвищувати, так і знижувати його. На рисунку 1.1. представлені фактори, які мають значний вплив на ліквідність підприємства

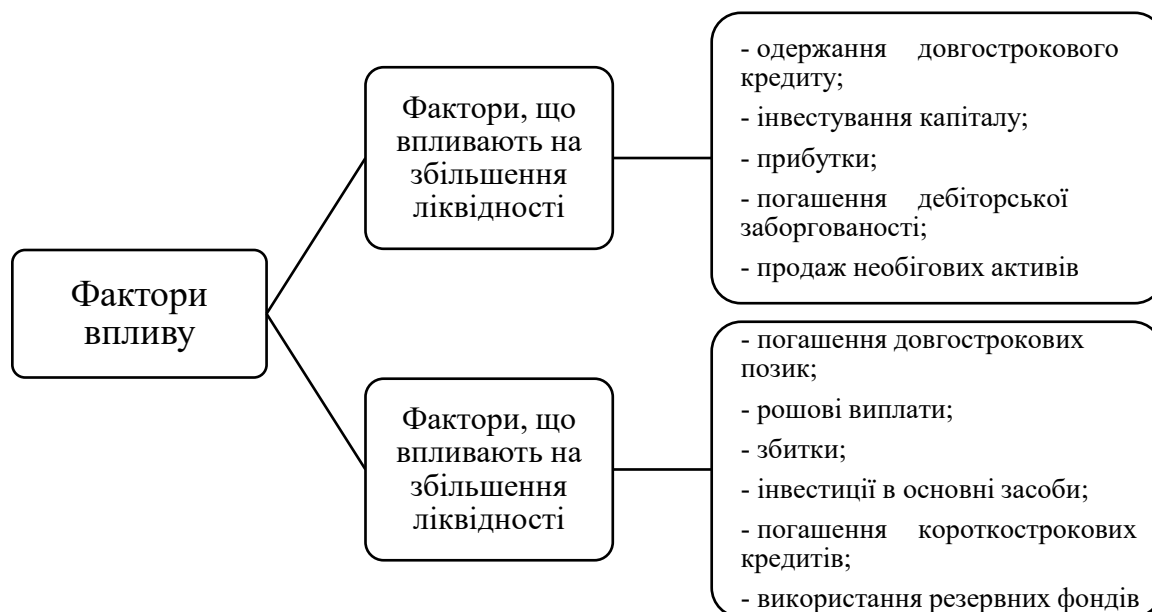

Рисунок 1.1 – Фактори впливу на ліквідність суб'єкта господарювання

Як внутрішні, так і зовнішні фактори можуть мати позитивний або негативний вплив на фінансово-економічні результати суб'єктів господарювання. В сучасних нестабільних умовах особливо важливим є дослідження факторів, які впливають на ліквідність і платоспроможність підприємства, з метою забезпечення його ефективної діяльності. Через багатогранність та різноманітність проявів явищ ліквідності і платоспроможності для суб'єктів господарювання, необхідно класифікувати їх види та окремі характеристики, які слід враховувати під час їх аналізу та управління.

1.2 Теоретичні аспекти управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства

Управління ліквідністю та платоспроможністю є ключовими функціями фінансового менеджменту, оскільки вони безпосередньо впливають на здатність підприємства забезпечувати свою оперативну діяльність та виконувати зобов'язання перед кредиторами, постачальниками та іншими контрагентами.

Основні завдання управління ліквідністю включають підтримання оптимального рівня грошових коштів для своєчасного виконання короткострокових зобов'язань, управління оборотними активами для забезпечення їх швидкого перетворення на грошові кошти. Основні завдання управління платоспроможністю включають оцінку фінансового стану підприємства за допомогою фінансових коефіцієнтів та інших показників, оптимізацію структури та термінів погашення зобов'язань для зниження ризику дефолту, а також фінансову реструктуризацію для реорганізації фінансової структури підприємства з метою забезпечення його платоспроможності [1].

Існує кілька основних аспектів методики, які використовуються для управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства, рис. 1.2.

Рисунок 1.2 – Методика управління ліквідністю та платоспроможністю

Аналіз ліквідності передбачає застосування показників поточної та швидкої ліквідності. Показник поточної ліквідності є критичним індикатором фінансової стійкості підприємства, відображаючи його здатність оперативно покривати короткострокові зобов'язання за рахунок власних поточних активів. Швидка ліквідність, у свою чергу, розраховується на основі найбільш ліквідних активів, до яких належать грошові кошти та дебіторська заборгованість.

Планування грошових потоків передбачає розробку бюджету грошових потоків, який відображає очікувані надходження та витрати грошових коштів. Це

дозволяє своєчасно виявляти можливі дефіцити ліквідності та планувати заходи для їх покриття. Кеш-флоу менеджмент включає постійний моніторинг та аналіз фактичних грошових потоків у порівнянні з бюджетними показниками для виявлення відхилень та їх коригування.

Управління оборотними активами включає оптимізацію запасів для уникнення надлишків або дефіциту, що впливає на ліквідність, та управління дебіторською заборгованістю шляхом встановлення чітких умов кредитування для клієнтів та контролю за своєчасністю погашення заборгованості [12].

Аналіз фінансового положення підприємства ґрунтується на використанні коефіцієнтів платоспроможності та фінансової автономії. Коефіцієнт загальної платоспроможності відображає здатність підприємства покривати зобов'язання за рахунок усіх активів, тоді як коефіцієнт фінансової автономії оцінює залежність від зовнішніх фінансових ресурсів. Високі значення цих показників свідчать про фінансову стійкість підприємства.

Управління зобов'язаннями включає реструктуризацію боргів шляхом переговорів із кредиторами для зміни умов погашення, таких як подовження строків чи зниження процентних ставок. Оптимізація фінансової структури підприємства передбачає встановлення оптимального співвідношення між власним і залученим капіталом. Раціональне управління цим співвідношенням дозволяє не лише підтримувати фінансову стійкість, але й підвищувати інвестиційну привабливість підприємства. Надмірна залежність від зовнішніх джерел фінансування може призвести до зростання фінансових ризиків, тоді як недостатнє використання залучених коштів може обмежити можливості для розвитку. Раціональне управління цими аспектами сприяє стабільності підприємства та його довгостроковому розвитку.

Фінансове планування включає стратегічне планування, що передбачає розробку довгострокових фінансових планів, які враховують можливі зміни у зовнішньому середовищі та внутрішніх факторах підприємства, а також сценарне планування, яке передбачає моделювання різних фінансових сценаріїв для визначення можливих ризиків та розробки стратегій їх мінімізації.

Основні елементи структури управління ліквідністю та платоспроможністю на підприємстві розглянуті на рис. 1.3

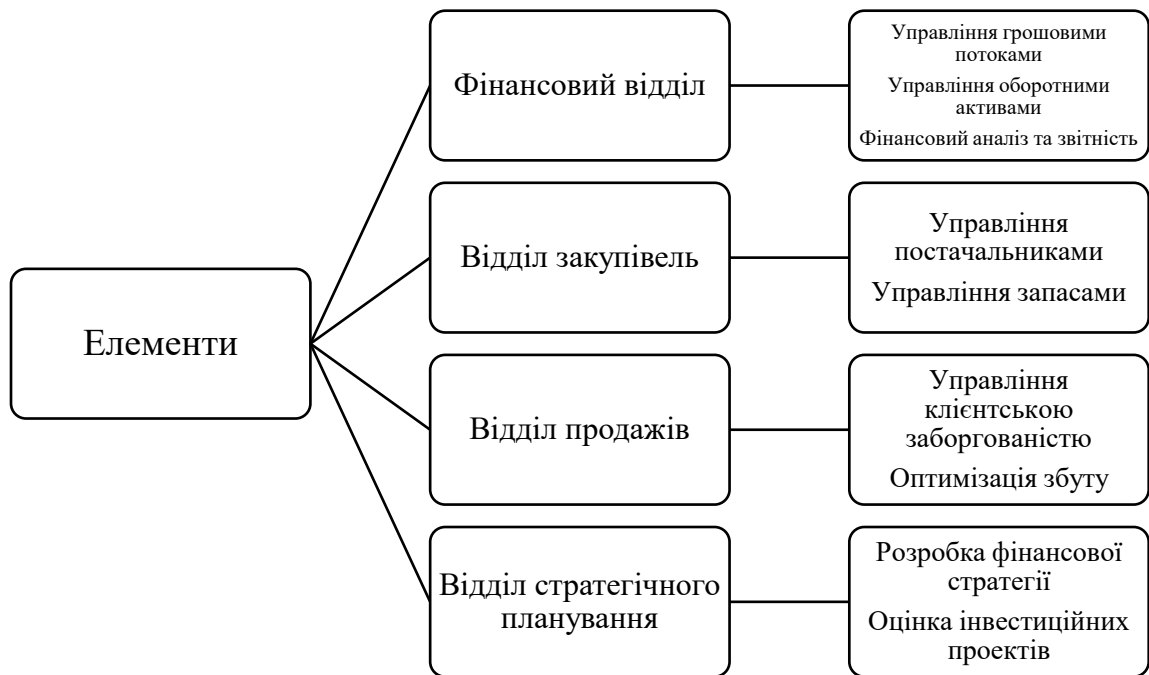

Рисунок 1.3 – Елементи структури управління ліквідністю та платоспроможністю на підприємстві

Можна зробити висновки, що процес управління є критично важливим для фінансової стабільності та стійкості підприємства. Ефективне використання методики управління дозволяє своєчасно реагувати на зміни у фінансовому середовищі та виконувати зобов'язання. Структура управління включає кілька ключових підрозділів, кожен з яких виконує специфічні функції, а тісна взаємодія між ними забезпечує ефективне управління фінансовими потоками, стабільну роботу підприємства та його довгостроковий розвиток.

В сучасних реаліях головним завданням для підприємств є пошук шляхів зміцнення фінансової позиції та покращення показників фінансової стабільності. Ця мета вимагає комплексного системного аналізу діяльності. В умовах ринкової економіки всі комерційні суб'єкти мають обов'язок мати методику оцінки фінансового стану підприємства для оперативного управління активами та пасивами, досягнення високих результатів і підтримки стабільності та іміджу. Оцінка фінансового стану з короткострокової перспективи зазвичай проводиться

за показниками ліквідності та платоспроможності, що визначаються аналізом літератури та нормативних документів.

Для забезпечення успішного розвитку українських підприємств у сучасних економічних умовах та підвищення їх конкурентних переваг необхідно досягти стійкого рівня фінансової стабільності та платоспроможності. Ключовим завданням такого управління є створення оптимального співвідношення між ліквідністю і платоспроможністю, що сприятиме стабільності роботи підприємства та забезпечить його подальшу ефективність. Реалізувати це можливо завдяки проведенню комплексного аналізу, виявленню факторів впливу, раціональному управлінню активами й фінансовими ресурсами, а також завчасному прогнозуванню потреб у ліквідних коштах.

Управління ліквідністю та платоспроможністю включає розроблення і впровадження ефективних управлінських рішень, що спрямовані на забезпечення його стабільного розвитку як у короткостроковій, так і довгостроковій перспективі. Важливим етапом цього процесу є оцінка фінансової стійкості та кредитоспроможності, що дозволяє визначити здатність компанії виконувати свої зобов'язання в повному обсязі та вчасно. Отримані результати такого аналізу стають основою для прийняття виважених управлінських рішень, які забезпечують підтримку оптимального балансу ліквідності та фінансової стабільності [11].

Ключовими завданнями аналізу є оцінка спроможності підприємства виконувати свої платіжні зобов'язання, виявлення динаміки змін, запобігання ризикам неплатоспроможності та дослідження чинників, що впливають на рух грошових коштів для підтримання ліквідності та фінансової стабільності. Крім того, важливим аспектом є виявлення резервів, які сприятимуть підвищенню ефективності використання активів у процесі господарської діяльності підприємства.

У цілому, аналіз ліквідності та платоспроможності включає в себе оцінку відповідності нормативам, аналіз тенденцій, виявлення факторів впливу та моніторинг результатів вжитих заходів. Методика аналізу базується на

порівнянні активів та пасивів, при цьому якісні та кількісні підходи доповнюють один одного для отримання повної картина. До ключових інструментів аналізу ліквідності суб'єкта господарювання належать фінансові коефіцієнти, які оцінюють його спроможність вчасно погашати боргові зобов'язання (див. таблицю 1.3).

Таблиця 1.3 – Методика обчислення показників ліквідності підприємства

Показник	Формула розрахунку	Нормативне значення	Характеристика показника
Коефіцієнт покриття (загальної ліквідності)	Оборотні активи / Поточні зобов'язання	Більше 1	Відображає достатність фінансових ресурсів підприємства для покриття короткострокових зобов'язань.
Коефіцієнт проміжної ліквідності (швидкого покриття)	Ліквідні активи / Поточні зобов'язання	0,6-0,8	Показує здатність підприємства своєчасно виконувати поточні зобов'язання з урахуванням дебіторської заборгованості.
Коефіцієнт абсолютного покриття (абсолютної ліквідності)	Грошові кошти та їх еквіваленти + Поточні фінансові інвестиції / Поточні зобов'язання	0,2-0,25	Демонструє, яка частка короткострокових боргів може бути негайно погашена за рахунок грошових ресурсів.
Чистий оборотний капітал, тис. грн.	Оборотні активи – Поточні зобов'язання	Позитивне значення	Відображає спроможність підприємства покривати зобов'язання та забезпечувати зростання своєї діяльності.

Джерело: створено автором

Під час аналізу зазначених показників фінансова інформація становить інтерес як для внутрішніх, так і для зовнішніх користувачів, оскільки її використання є ключовим для прийняття ефективних управлінських рішень. Візуалізований фінансовий аналіз платоспроможності підприємства базується на зіставленні грошових коштів або їх еквівалентів із фінансовими ресурсами, залученими для їх формування. Такий підхід дає змогу оцінити потенційну фінансову стійкість підприємства в майбутньому.

Аналіз платоспроможності підприємства здійснюється шляхом зіставлення грошових коштів або їх еквівалентів із джерелами фінансових ресурсів, за рахунок яких вони формуються. Для визначення рівня

платоспроможності використовуються показники, що характеризують як її поточний стан, так і перспективні можливості підприємства щодо виконання фінансових зобов'язань. Показники поточної платоспроможності наведені в таблиці 1.4.

Таблиця 1.4 – Показники поточної платоспроможності та їх розрахунків

Показник	Порядок розрахунку
Рівень поточної платоспроможності	Обсяг залишкових грошових коштів / (Кредиторська заборгованість - Дебіторська заборгованість)
Коефіцієнт оперативної платоспроможності	Платіжні активи / Зобов'язання з терміном погашення, що наближається
Коефіцієнт абсолютної платоспроможності	Наявні грошові кошти та їхні еквіваленти / Поточні зобов'язання

Джерело: створено автором

Також необхідно здійснити оцінку довгострокової платоспроможності, яка характеризує здатність підприємства виконувати свої фінансові зобов'язання у тривалій перспективі. Аналіз перспективної платоспроможності підприємства базується на використанні показників, що відображають його фінансову стійкість (див. табл. 1.5).

Таблиця 1.5 – Алгоритм розрахунку та характеристика ключових показників фінансової стійкості підприємства

Показник	Формула розрахунку	Нормативне значення	Характеристика показника
Коефіцієнт фінансової стійкості	Власний капітал / Сума позикового капіталу	Більше 1	Показує здатність покрити зобов'язання власним капіталом.
Коефіцієнт автономії	Власний капітал / Валюта балансу	> 0,5	Відображає частку власного капіталу в активах.
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	(Власний капітал - Необоротні активи) / Власний капітал	Позитивне значення	Показує частину капіталу для поточної діяльності.
Коефіцієнт фінансової залежності	Валюта балансу / Власний капітал	< 2	Відображає частку позикових коштів у фінансуванні.
Коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами	Власний оборот. капітал / Оборотні активи	>0,1	Оцінює забезпечення оборотними засобами для фін. стабільності.

Джерело: створено автором

Аналіз цих показників дозволяє фінансовим менеджерам визначити причини змін у обсягах грошових ресурсів і рівні фінансової стабільності підприємства, а також розробити дієві підходи до їх оптимізації. Критично важливо, щоб управління грошовими ресурсами та забезпечення фінансової стабільності були невід'ємною частиною загальної системи фінансового менеджменту підприємства, оскільки рішення, прийняті в різних сферах його діяльності, безпосередньо впливають на загальну результативність.

Отже, можна стверджувати, що контроль за ліквідністю та платоспроможністю підприємств є невід'ємною частиною фінансового управління суб'єктів господарювання. Результативне впровадження таких механізмів є критично важливим для стабільного розвитку підприємств, сприяючи зростанню їхньої інвестиційної привабливості та зміцненню позицій на конкурентному ринку.

Ліквідність підприємства визначається як його здатність своєчасно виконувати фінансові зобов'язання, враховуючи рівень боргового навантаження та наявність ліквідних активів. Незважаючи на різноманітність підходів до трактування цього терміна, його суть зводиться до можливості трансформації оборотних активів у грошові кошти для погашення поточних зобов'язань. Методи оцінки платоспроможності базуються на ряді показників, які викладені у таблиці 1.6. Ці показники використовуються на основі фінансової звітності та бухгалтерської інформації для аналізу платоспроможності підприємства.

Таблиця 1.6 – Чинники, що впливають на зміну ліквідності підприємства

Чинники збільшення ліквідності	Чинники зниження ліквідності
Залучення довгострокових позик	Виплата зобов'язань за довгостроковими кредитами
Вкладення капіталу	Проведення грошових виплат
Формування прибутку	Отримання збитків
Нарахування амортизації	Сплата податків на прибуток від активів
Зменшення дебіт. заборгованості	Інвестування в основні засоби
Повернення виданих кредитів	Погашення короткострокових позик
Реалізація необоротних активів	Використання коштів із резервних фондів

Джерело: створено автором

Аналіз ліквідності не лише допомагає визначити стан підприємства та його здатність погасити зобов'язання, але й служить основою для розробки заходів з поліпшення фінансових показників. Функції цього аналізу включають виявлення тенденцій, відхилень від норм, а також розробку стратегій для підвищення ліквідності та платоспроможності підприємства.

У таблиці 1.6 представлені фактори, які впливають на збільшення або зменшення ліквідності підприємства. Аналіз ліквідності балансу є ключовим для виявлення найважливіших аспектів та слабких моментів у діяльності суб'єкта господарювання. Це дозволяє визначити напрямки роботи для покращення фінансового стану підприємства.

Основна мета аналізу ліквідності балансу полягає у визначенні відповідності між фінансовими надходженнями та витратами, а також оцінці спроможності підприємства своєчасно виконувати свої зобов'язання. Ліквідність балансу оцінюється через ступінь покриття зобов'язань активами підприємства та враховує швидкість перетворення цих активів у грошові кошти відповідно до строків погашення боргів [11].

Наразі не існує єдиного підходу до оцінки ліквідності активів за їх здатністю та термінами перетворення в грошові кошти. Вчені та практики по-різному класифікують активи залежно від їхньої швидкості перетворення на грошові кошти. Деякі дослідники розподіляють активи на високоліквідні, помірноліквідні та малоліквідні. Інші ж виділяють більш детальну класифікацію, розподіляючи активи на абсолютно ліквідні, високоліквідні, середньоліквідні, малоліквідні та неліквідні. Такий підхід дозволяє більш точно оцінити, наскільки швидко активи можуть бути конвертовані у грошові кошти [13].

Щодо пасивів балансу, вони класифікуються за ступенем терміновості їх оплати, що є важливим для управління ліквідністю. Пасиви поділяються на термінові зобов'язання, які включають короткострокові (зобов'язання, що підлягають погашенню протягом одного року) та довгострокові (зобов'язання, що підлягають погашенню у терміни понад один рік). До окремої категорії

відносяться постійні пасиви, такі як власний капітал, які не мають конкретного терміну погашення.

При аналізі балансу підприємства першим кроком є класифікація активів за їх ліквідністю та пасивів за терміновістю оплати. Така класифікація дозволяє побачити, чи зможе підприємство своєчасно виконати свої зобов'язання та які ресурси воно має для підтримання платоспроможності. Крім того, це дає можливість виявити дисбаланс між активами і пасивами та розробити стратегії для підвищення фінансової стійкості підприємства. Наведено таблицю 1.7 для розкриття цієї класифікації.

Таблиця 1.7 – Категорії активів та пасивів підприємства

Категорії активів	Умов. познач.	Хар-ка	Категорії пасивів	Умов. познач.	Хар-ка
Активи з високою ліквідністю	A1	Готівкові кошти та їх еквіваленти	Пасиви з найвищим рівнем терміновості	П1	Заборгованість перед кредиторами
Активи середнього рівня ліквідності	A2	Зобов'язання дебіторів	Короткострокові зобов'язання	П2	Позики і кредити на короткий термін
Активи з низьким рівнем ліквідності	A3	Матеріальні запаси	Довгострокові зобов'язання	П3	Довгострокові зобов'язання за позиками та кредитами
Неліквідні активи	A4	Основні засоби	Постійні зобов'язання	П4	Джерела власного капіталу

Джерело: створено автором

Проаналізувавши всі аспекти, можна визначити, що платоспроможність підприємства визначається його здатністю розраховуватися зі своїми зобов'язаннями вчасно та повністю. Основними факторами, що спричиняють зниження ліквідності та платоспроможності, є збитковість діяльності, зростання обсягу поточних зобов'язань, використання поточних зобов'язань для фінансування капітальних вкладень та скорочення власного капіталу.

Для покращення ліквідності та платоспроможності доцільно забезпечити прибутковість шляхом збільшення обсягів реалізації продукції та оптимізації

витрат, залучати довгострокове фінансування для капітальних інвестицій або переглядати доцільність участі в інвестиційних проектах. Важливо також раціонально управляти наявними фінансовими ресурсами та забезпечувати безперебійну роботу підприємства.

1.3 Нормативно-правове та інформаційне забезпечення управління ліквідністю та платоспроможністю суб'єкта господарювання

Ефективне управління ліквідністю та платоспроможністю є фундаментальною складовою фінансового менеджменту будь-якого підприємства. В Україні ця діяльність регулюється комплексом законів, нормативних актів, стандартів бухгалтерського обліку, що забезпечують правову базу для ефективного управління фінансовими ресурсами підприємств. Основними нормативно-правовими актами, що визначають правила та регламенти у сфері управління ліквідністю та платоспроможністю, є закони України, постанови Кабінету Міністрів, нормативні акти Національного банку України та Міністерства фінансів. Основні складові нормативно-правового забезпечення зазначені на рис. 1.4.

Рисунок 1.4 – Основні складові нормативно-правового забезпечення

Цивільний кодекс України регулює договірні відносини, які включають умови виконання фінансових зобов'язань між суб'єктами господарювання. Наприклад, підприємства можуть укладати договори купівлі-продажу, оренди, кредитування з визначеними строками оплати, що безпосередньо впливає на управління грошовими потоками. Наприклад, підприємство укладає договір з постачальником з умовою оплати на 30 днів після поставки товару. Це дозволяє компанії використовувати наявні кошти для інших потреб, покращуючи короткострокову ліквідність [14]

Господарський кодекс України визначає основи здійснення господарської діяльності, включаючи вимоги щодо платіжної дисципліни та управління активами й зобов'язаннями. Зокрема, статті ГКУ регламентують порядок реструктуризації боргів, процедури банкрутства та заходи щодо відновлення платоспроможності. Наприклад, у разі фінансових труднощів підприємство може ініціювати процедуру реструктуризації боргів через мирову угоду з кредиторами, що дозволяє продовжити терміни погашення заборгованості та покращити фінансовий стан [15].

Податковий кодекс України встановлює правила оподаткування доходів, витрат, ПДВ, що впливає на ліквідність підприємства. Несвоєчасна сплата податків може призвести до штрафів і пені, які додатково навантажують фінансовий стан підприємства. Наприклад, ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» здійснює авансові платежі з податку на прибуток. Вчасна сплата дозволяє уникнути штрафних санкцій і зберігати контроль над грошовими потоками [16].

Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" встановлює правила ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, які є основою для аналізу ліквідності. Ключовими звітними документами виступають Баланс, Звіт про фінансові результати та Звіт про рух грошових коштів. Щоквартальний баланс ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» забезпечує фінансових менеджерів необхідною інформацією для оцінки ліквідності активів, а також для прийняття управлінських рішень щодо оптимізації дебіторської заборгованості та управління запасами. Порядок обліку

активів, зобов'язань і власного капіталу, який впливає на показники ліквідності, визначається Національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку (П(С)БО) та Міжнародними стандартами фінансової звітності (МСФЗ). Вони регламентують оцінку дебіторської заборгованості, створення резервів під сумнівні борги, що важливо для управління ліквідністю. Наприклад, підприємство проводить оцінку дебіторської заборгованості згідно з МСФЗ 9 «Фінансові інструменти», що дозволяє створювати резерви під можливі втрати від неплатежів і своєчасно реагувати на ризики неплатоспроможності контрагентів [17].

Нормативні документи Національного банку України регулюють діяльність банків, валютні операції, порядок відкриття та ведення рахунків, що безпосередньо впливає на управління ліквідністю підприємств, які користуються банківськими послугами [18]. Наприклад, НБУ встановлює нормативи для банків щодо кредитування, що впливає на умови отримання кредитів підприємствами. У випадку погіршення платоспроможності, підприємство може не відповідати кредитним вимогам банків, що ускладнює доступ до додаткових джерел фінансування. Постанови Кабінету Міністрів України регулюють питання державної підтримки, реструктуризації боргів, що важливо для підприємств у скрутному фінансовому становищі. Деякі постанови можуть вводити заходи щодо підтримання ліквідності підприємств, що є стратегічно важливими для економіки. Наприклад, підприємства гірничо-металургійного комплексу, такі як ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг», можуть отримувати державні гарантії для кредитів, що покращує їхню ліквідність і забезпечує доступ до фінансових ресурсів.

Нормативно-правове забезпечення є критично важливим для управління ліквідністю та платоспроможністю, оскільки воно створює рамки для правомірного ведення фінансово-господарської діяльності. Відповідність підприємства нормативним вимогам допомагає уникати фінансових санкцій, покращувати управління грошовими потоками та забезпечувати стійкість на ринку. Ефективне управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства

значною мірою залежить від своєчасного та повного інформаційного забезпечення, яке включає використання різних джерел даних, фінансових показників, внутрішньої і зовнішньої звітності, а також сучасних інформаційних систем і технологій. Інформаційне забезпечення дозволяє підприємству вчасно ідентифікувати ризики, аналізувати фінансовий стан та приймати обґрунтовані управлінські рішення.

Основу інформаційного забезпечення складають такі компоненти, див. рис. 1.5.

Рисунок 1.5 – Складові інформаційного забезпечення

Фінансова звітність є ключовим джерелом даних для оцінки ліквідності та платоспроможності підприємства. Такі основні звітні форми, як Баланс, Звіт про фінансові результати та Звіт про рух грошових коштів, забезпечують комплексне уявлення про фінансовий стан компанії. Зокрема, Баланс дозволяє аналізувати співвідношення між активами та зобов'язаннями, а також визначати рівень ліквідності активів. Водночас Звіт про рух грошових коштів відображає зміни у фінансових потоках, що є важливим для оцінки короткострокової ліквідності та її прогнозування.

Внутрішня управлінська звітність доповнює фінансову звітність і містить більш детальну інформацію, необхідну для оперативного управління

ліквідністю. Вона включає бюджети, прогнози грошових потоків, звіти про дебіторську і кредиторську заборгованість, звіти про виконання фінансових планів. Ці документи дозволяють аналізувати операційну діяльність у розрізі окремих сегментів бізнесу, що є критично важливим для виявлення проблемних зон у грошових потоках та їх коригування [19].

Інформаційні системи та програмне забезпечення використовуються для збору, обробки та аналізу фінансових даних сучасними підприємствами. Різні інформаційні системи, такі як ERP-системи (SAP, Oracle, 1C), автоматизують процеси складання звітності, моніторингу грошових потоків, управління дебіторською і кредиторською заборгованістю. Вони забезпечують швидкий доступ до необхідної інформації та підвищують точність і надійність даних, що використовуються для управління ліквідністю.

Зовнішні джерела інформації, такі як фінансові аналітичні звіти, макроекономічні показники, дані про ринкові ціни, прогнози валютних курсів, інформація від банків та фінансових установ, кредитні рейтинги контрагентів, допомагають оцінити фінансове середовище та приймати стратегічні рішення. Ці дані дозволяють прогнозувати зміни економічних умов, оцінювати ризики та розробляти заходи для підтримання ліквідності та платоспроможності. Аналіз фінансових показників є важливим елементом інформаційного забезпечення. Для оцінки ліквідності підприємства використовуються коефіцієнти поточної, швидкої та абсолютної ліквідності, показники платоспроможності, такі як коефіцієнт покриття боргів, автономії, фінансової стійкості. Наприклад, ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» щоквартально аналізує ці показники, щоб вчасно виявляти проблеми та коригувати фінансову стратегію.

Інформація від банків та кредиторів також використовується для управління ліквідністю. Дані про умови кредитування, вимоги щодо забезпечення платоспроможності, зміни процентних ставок та обмеження за кредитними лініями дозволяють підприємствам планувати фінансові потреби та розраховувати доступність кредитних ресурсів.

Регулярний моніторинг та контроль є невід'ємною частиною інформаційного забезпечення. Постійне відстеження ключових показників ліквідності та платоспроможності дозволяє оперативно реагувати на зміни фінансового стану підприємства та приймати своєчасні управлінські рішення. Використання систем раннього попередження допомагає передбачати можливі проблеми з ліквідністю та розробляти заходи для їх запобігання.

Отже, ефективне інформаційне забезпечення управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства є багатокомпонентною системою, що поєднує внутрішні та зовнішні джерела даних, фінансову та управлінську звітність, сучасні інформаційні технології та методи аналізу. Якість та своєчасність інформації відіграють ключову роль у підтримці фінансової стабільності суб'єкта господарювання, дозволяючи йому адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі та уникати кризових ситуацій.

2 АНАЛІЗ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ТА ЛІКВІДНОСТІ ПАТ «АРСЕЛОРМІТТАЛ КРИВИЙ РІГ»

2.1 Загальна характеристика фінансово-господарської діяльності ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг»

Публічне акціонерне товариство "АрселорМіттал Кривий Ріг" є одним із найбільших металургійних підприємств в Україні та Європі. Засноване понад століття тому, підприємство зберегло ключову роль у вітчизняній металургійній промисловості. Воно є частиною міжнародної корпорації ArcelorMittal, яка є світовим лідером з виробництва сталі та займає провідні позиції на світовому ринку.

Мета підприємств корпорації по всьому світу – виробляти безпечну екологічну сталь, комфортна робоча середа без виробничих ризиків для співробітників та підрядників [20].

ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» займає провідну позицію в гірничо-металургійному секторі України та входить до складу міжнародної корпорації ArcelorMittal — найбільшого світового виробника сталі й одного з основних іноземних інвесторів у країні. Підприємство здійснює повний металургійний цикл, який включає коксохімічне виробництво, видобуток руди (як відкритим способом, так і підземним методом), а також металургійні процеси, що охоплюють агломераційні, чавуноливарні, сталеплавильні та прокатні операції. ПАТ «АМКР» займає провідні позиції серед виробників металопрокату в Україні, спеціалізуючись на виготовленні сортового прокату, зокрема арматури та катанки з традиційних марок сталі. До переліку продукції підприємства входять концентрат, агломерат, чавун, кокс, сталь, а також фасонний і сортовий прокат. У загальному обсязі виробництва сталі корпорації ArcelorMittal близько 38% припадає на Америку, 46% — на Європу, а 16% — на інші регіони, включаючи Казахстан, Південну Африку та Україну. Корпорація впевнено

займає лідерські позиції на ринках металопродукції у Північній і Південній Америці, Західній та Східній Європі, країнах СНД і Африці [21].

Гірничодобувна галузь є основою розвитку компанії АрселорМіттал. В даний час вона веде видобуток руди в таких країнах, як Канада, Бразилія, Ліберія, Боснія, Казахстан, Мексика, США та Україна.

Історія заводу бере свій початок з 4 серпня 1934 року, коли в доменній печі №1 було виготовлено перший чавун. Потім поступово вводять у лад промислові об'єкти та виробничі потужності. 2001 р. – на базі деяких виробничих потужностей Кіровського ГЗК. Кіровське гірничорудне управління для підземного видобутку руд було виділено до відокремленого підрозділу Криворізького комбінату. З того часу компанія функціонує як інтегроване металургійне підприємство з повним циклом виробництва, до якого входять [22]:

- підрозділи з підземного видобутку залізної руди;
- гірничо-збагачувальний комплекс;
- виробництво коксохімічної продукції;
- металургійні цеха.

Назва ВАТ "Криворізький гірничо-металургійний комбінат" з'явилася у 2004 році. 2005 року вона стала частиною Mittal Steel, а з 2007 року входить до складу корпорації ArcelorMittal. У червні 2007 року загальні збори акціонерів прийняли рішення змінити назву компанії з "Міттал Стіл Кривий Ріг" на "АрселорМіттал Кривий Ріг". 21 квітня 2011 р. – На загальних зборах акціонерів прийнято рішення про зміну найменування компанії на ПАТ «АМКР». Товариство здійснює свою діяльність самостійно, а також у співробітництві з державними, комерційними, міжнародними, закордонними та іншими організаціями, об'єднаннями, установами та підприємствами.

Вищим органом управління товариства є загальні збори акціонерів. Наглядова рада, що представляє інтереси акціонерів, виконує функції захисту їхніх прав та здійснює контроль за діяльністю Генерального директора у відповідності до компетенції, визначеної статутом та чинним законодавством. Цей орган також регулює діяльність Генерального директора, забезпечуючи

ефективне управління підприємством. Засідання Наглядової ради проводяться не рідше одного разу на квартал, під час яких координуються взаємовідносини між акціонерами та менеджментом підприємства.

Положення про загальні збори акціонерів та Положення про Наглядову раду окреслюють основні принципи функціонування ключових органів управління підприємством, а також визначають їхню взаємодію. Загальні збори акціонерів мають виключне право приймати рішення з усіх ключових питань діяльності товариства. До порядку денного щорічних загальних зборів акціонерів зазвичай входять питання затвердження річного звіту, розподілу прибутків і покриття збитків, а також ухвалення рішень за результатами розгляду звітів Наглядової ради та Генерального директора.

Єдиним виконавчим органом Товариства, що відповідає за управління його поточною діяльністю, є Генеральний директор. Він ухвалює рішення в межах своєї компетенції на власний розсуд і під особисту відповідальність. До його обов'язків входять управління операційною діяльністю, реалізація рішень Загальних зборів акціонерів і Наглядової ради, проведення переговорів і затвердження внутрішніх регламентних документів. Генеральний директор підзвітний Загальним зборам акціонерів і Наглядовій раді та забезпечує виконання їхніх рішень., див. рис. 2.1.

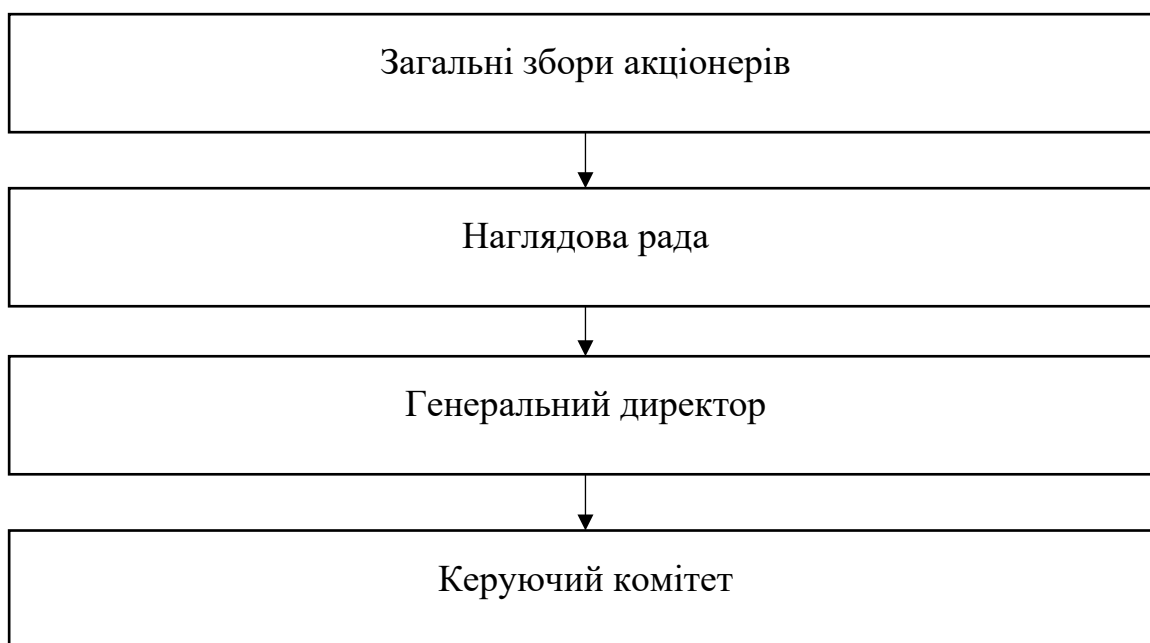

Рисунок 2.1 – Структура управління ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг»

Військові дії на території України, що розпочалися у 2022 році, суттєво вплинули на виробничу діяльність ПАТ "АрселорМіттал Кривий Ріг". Цей вплив проявляється у значному скороченні обсягів виробництва продукції на підприємстві [23]. Для глибшого розуміння, розглянемо основні виробничі показники за 2019-2023 роки та проведемо їх детальний аналіз з урахуванням відносних та абсолютних відхилень, див. табл. 2.1.

Таблиця 2.1 – Основні виробничі показники ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» за 2019-2023 рр., млн тон

Вид продукції	2019	2020	2021	2022	2023
Видобуток руди	24,5	25,6	26,4	11,4	11,6
Кокс	2,8	2,6	2,9	1,1	0,8
Концентрат	9,8	10,7	11	4,5	4,6
Агломерат	9,8	9,0	9,7	2,8	3,3
Чавун	5,3	4,9	5,3	1,6	1,5
Сталь	5,3	4,7	4,9	1,2	1
Прокат	4,7	4,3	4,7	1,1	0,9

Джерело: складено автором

Дослідимо динаміку основних виробничих показників ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» на рис. 2.2.

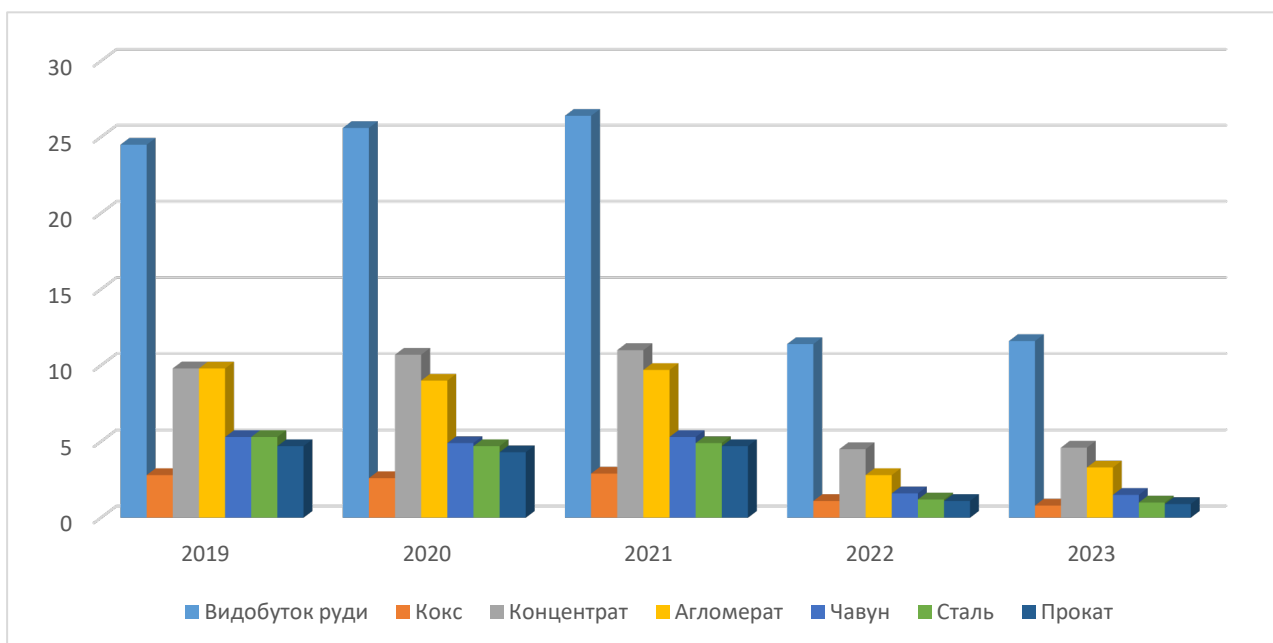

Рисунок 2.2 – Динаміка виробничих показників ПАТ «АМКР»

За період 2019-2023 років видобуток руди на ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» демонстрував стабільне зростання до 2021 року, з 24,5 млн тонн у 2019 році до 26,4 млн тонн у 2021 році. Однак у 2022 році відбулося різке падіння до 11,4 млн тонн, яке лише трохи відновилося до 11,6 млн тонн у 2023 році. Така динаміка вказує на суттєвий вплив зовнішніх факторів, таких як війна в Україні, логістичні труднощі та економічні обмеження.

Виробництво коксу поступово знижувалося з 2,8 млн тонн у 2019 році до 2,6 млн тонн у 2020 році, а у 2021 році відбулося незначне зростання до 2,9 млн тонн. Проте з початком активних бойових дій у 2022 році показники різко впали до 1,1 млн тонн, а в 2023 році зменшилися ще більше — до 0,8 млн тонн. Зниження виробництва коксу можна пояснити обмеженням доступу до сировини та енергетичними проблемами.

Виробництво концентрату демонструвало позитивну динаміку до 2021 року — зростання з 9,8 млн тонн у 2019 році до 11 млн тонн у 2021 році. Після цього у 2022 році відбулося різке зниження до 4,5 млн тонн, а у 2023 році було зафіксовано незначне відновлення до 4,6 млн тонн. Падіння виробництва концентрату також пов'язане з обмеженнями виробничих потужностей через війну та скороченням експортних можливостей. Агломерат показав схожу динаміку: зростання до 9,7 млн тонн у 2021 році, після чого відбулося різке падіння до 2,8 млн тонн у 2022 році. У 2023 році показник дещо зріс до 3,3 млн тонн. Це відображає загальні виробничі тенденції та вплив зовнішніх факторів на підприємство.

Виробництво чавуну залишалося стабільним на рівні 5,3 млн тонн у 2019 та 2021 роках, але в 2020 році дещо скоротилося до 4,9 млн тонн. У 2022 році цей показник знизився до 1,6 млн тонн, а в 2023 — до 1,5 млн тонн. Виробництво сталі також демонструвало схожу тенденцію: стабільні показники до 2021 року та різке падіння до 1,2 млн тонн у 2022 році та до 1 млн тонн у 2023 році. Це вказує на серйозні виклики в металургійному виробництві.

Прокат залишався на рівні 4,7 млн тонн у 2019 та 2021 роках, після чого знизився до 1,1 млн тонн у 2022 році та до 0,9 млн тонн у 2023 році. Зменшення

виробництва прокату пов'язане з падінням попиту на внутрішньому та зовнішньому ринках, а також із логістичними проблемами.

У 2023 році відбулися деякі зміни. Хоча обсяги виробництва залишаються значно нижчими від рівня 2021 року, спостерігаються певні позитивні тенденції. Видобуток руди зріс на 2% порівняно з 2022 роком, аналогічне зростання (2%) спостерігається у виробництві концентрату. Агломерат демонструє найбільше відносне зростання, збільшившись на 18% у порівнянні з попереднім роком. Це може бути пов'язано з частковим відновленням діяльності підприємства, покращенням постачання сировини або змінами у попиті на певні види продукції.

Однак такі позитивні зміни не можуть компенсувати загальну негативну тенденцію. Виробництво коксу продовжує знижуватися, впавши на 27% у 2023 році порівняно з 2022 роком, що свідчить про тривалі проблеми з доступом до необхідних ресурсів або втрату ринків збуту. Виробництво чавуну та сталі також демонструє подальше зниження, що вказує на проблеми в металургійному секторі, які можуть бути пов'язані як з нестабільною політичною ситуацією, так і з економічними факторами.

У підсумку, вплив військових дій на виробничу діяльність ПАТ "АрселорМіттал Кривий Ріг" є значним і виражається у суттєвому скороченні обсягів виробництва всіх видів продукції. Хоча у 2023 році спостерігається деяке покращення в окремих секторах, загальна ситуація залишається складною. Це підкреслює важливість стабілізації ситуації в країні та відновлення економічних зв'язків для покращення виробничих показників у майбутньому.

Підприємство володіє виробничими потужностями, які дозволяють щорічно випускати понад 6 мільйонів тонн сталі, близько 5 мільйонів тонн прокату та до 5,5 мільйонів тонн чавуну. На заводі працює понад 20 тисяч співробітників, що забезпечує значну кількість робочих місць.

У таблиці 2.2. представлені основні фінансові показники ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» за 2019-2023 роки, що включають чистий дохід, собівартість реалізованої продукції, валовий прибуток/збиток, операційні

доходи та витрати, фінансовий результат до оподаткування та чистий фінансовий результат. За період з 2019 по 2023 рік підприємство зазнало значних коливань у фінансових показниках, що відображають складний економічний контекст та вплив зовнішніх факторів, таких як війна та економічна криза.

Таблиця 2.2 – Основні фінансові показники ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» за 2019-2023 рр.

Показник	Рік				
	2019	2020	2021	2022	2023
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	62409226	63496684	109303155	43818410	41848635
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	63503128	58845530	74561304	55829721	50635909
Валовий: прибуток	-	4651154	34741851	-	-
Збиток	1093902	-	-	12011311	8787274
Інші операційні доходи	1021585	324998	521083	596185	429403
Адміністративні витрати	2567827	2159849	3511390	1805121	1679688
Витрати на збут	63169	48092	109339	42846	33255
Інші операційні витрати	47025	701915	605870	797304	190963
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	-	2066296	31036335	-	-
Збиток	2750338	-	-	14060397	10261777
Інші фінансові доходи	572180	22373	195131	25141	48123
Фінансові витрати	2703282	1240995	542670	1155305	1508095
Інші витрати	-	-	-	36169884	-
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	-	847674	30688796	-	-
Збиток	2703282	-	-	51360445	11721749
Витрати (дохід) з податку на прибуток	438050	-106772	-5472728	2351341	-89281
Чистий фінансовий результат: прибуток	-	740902	25216068	-	-
Збиток	2265232	-	-	49009104	11811030

Джерело: складено автором на базі додатку А

У період з 2019 по 2023 роки фінансові показники ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» відобразили нестабільність, пов'язану з зовнішніми факторами. Чистий дохід у 2021 році досяг максимуму — понад 109 мільярдів гривень, що свідчить про певне відновлення після 2020 року. Проте, вже у 2022 році дохід

суттєво знизився, майже на 60%, через початок війни та порушення логістичних ланцюгів, які вплинули на обсяги виробництва й експорту. У 2023 році зниження продовжилось, але вже не так стрімко, що може свідчити про певну стабілізацію в умовах постійної економічної кризи.

Собівартість реалізованої продукції демонструвала схожі тенденції, хоча її зміни мали менш різкий характер. Після незначного зниження в 2020 році собівартість різко зросла у 2021 році, але знову почала падати в 2022 та 2023 роках. Це зниження можна пояснити скороченням виробничих потужностей, втратою частини ринку та оптимізацією витрат у важких умовах. Валовий прибуток відчував коливання відповідно до доходів і собівартості. У 2021 році компанія отримала значний валовий прибуток, але вже в 2022 і 2023 роках спостерігається збитковість через загальні негативні економічні умови.

Операційні витрати показали стабільність з тенденцією до зниження, що може свідчити про ефективні заходи з оптимізації витрат. Інші операційні доходи також не відігравали значної ролі у загальній фінансовій картині, зазнаючи незначних коливань протягом періоду. Підприємство зіштовхнулося з операційними збитками у 2022 і 2023 роках, що відображає негативний вплив зовнішніх факторів на основну діяльність компанії. Збитки від операційної діяльності в ці роки значно зросли, підкреслюючи виклики, які стояли перед підприємством.

Фінансовий результат до оподаткування в 2021 році був значно позитивним, але вже в наступні роки компанія зазнала значних збитків. Чистий фінансовий результат у 2022 і 2023 роках є від'ємним, що свідчить про подальше погіршення фінансового стану компанії. Це вимагає розробки заходів із підвищення ефективності управління витратами, реструктуризації боргових зобов'язань і покращення загальної фінансової стійкості.

Таблиця 2.3 відображає відносні зміни основних фінансових показників ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» у динаміці за період з 2021 по 2023 роки у порівнянні з попередніми роками. Ці зміни дають змогу глибше проаналізувати

ефективність діяльності підприємства в умовах впливу зовнішніх факторів, таких як економічна криза, пандемія та війна.

Таблиця 2.3 – Відносне відхилення основних фінансових показників ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» за 2021-2023 рр.

Показники	Роки				
	2020/2019	2021/2020	2022/2021	2023/2022	2023/2019
Чистий дохід від реалізації продукції	1,7%	72,1%	-59,9%	-4,5%	-32,9%
Собівартість реалізованої продукції	-7,3%	26,7%	-25,1%	-9,3%	-20,3%
Валовий: прибуток	-	647,0%	-100,0%	-	-
Валовий: збиток	-100,0%	-	-	-26,8%	703,3%
Інші операційні доходи	-68,2%	60,3%	14,4%	-28,0%	-58,0%
Адміністративні витрати	-15,9%	62,6%	-48,6%	-6,9%	-34,6%
Витрати на збут	-23,9%	127,4%	-60,8%	-22,4%	-47,4%
Інші операційні витрати	1392,6%	-13,7%	31,6%	-76,0%	306,1%
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	-	1402,0%	-100,0%	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	-100,0%	-	-	-27,0%	273,1%
Інші фінансові доходи	-96,1%	772,2%	-87,1%	91,4%	-91,6%
Фінансові витрати	-54,1%	-56,3%	112,9%	30,5%	-44,2%
Інші витрати	-	-	-	-100,0%	-
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	-	3520,4%	-100,0%	-	-
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	-100,0%	-	-	-77,2%	333,6%
Витрати (дохід) з податку на прибуток	-124,4%	5025,6%	-143,0%	-103,8%	-120,4%
Чистий фінансовий результат: прибуток	-	3303,4%	-100,0%	-	-
Чистий фінансовий результат: збиток	-100,0%	-	-	-75,9%	421,4%

Джерело: створено автором

Аналіз відносних відхилень основних фінансових показників у таблиці 2.3 показує різкі коливання, які демонструють серйозний вплив зовнішніх чинників на фінансову діяльність ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг». Зростання доходів у 2021 році свідчить про короточасне відновлення після кризи 2020 року. Проте суттєве падіння в 2022 та 2023 роках вказує на руйнівний вплив війни. Операційні доходи показують незначне коливання, в той час як адміністративні

витрати демонструють стабільне зниження, що свідчить про оптимізацію діяльності в умовах кризи.

Таблиця 2.4 ілюструє абсолютні відхилення основних фінансових показників ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» за період 2021-2023 років.

Таблиця 2.4 – Абсолютне відхилення основних фінансових показників ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» за 2019-2023 рр., тис. грн.

Показники	Роки				
	2020/2019	2021/2020	2022/2021	2023/2022	2023/2019
Чистий дохід від реалізації продукції	1087458	45806471	-65484745	-1969775	-20560591
Собівартість реалізованої продукції	-4657598	15715774	-18731583	-5193812	-12867219
Валовий: прибуток	4651154	30090697	-34741851	-	-
Валовий: збиток	-1093902	-	12011311	-3224037	7693372
Інші операційні доходи	-696587	196085	75102	-166782	-592182
Адміністративні витрати	-407978	1351541	-1706269	-125433	-888139
Витрати на збут	-15077	61247	-66493	-9591	-29914
Інші операційні витрати	654890	-96045	191434	-606341	143938
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2066296	28970039	-31036335	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	-2750338	-	14060397	-3798620	7511439
Інші фінансові доходи	-549807	172758	-169990	22982	-524057
Фінансові витрати	-1462287	-698325	612635	352790	-1195187
Інші витрати	-	-	36169884	-36169884	-
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	847674	29841122	-30688796	-	-
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	-2703282	-	51360445	-39638696	9018467
Витрати (дохід) з податку на прибуток	-544822	-5365956	7824069	-2440622	-527331
Чистий фінансовий результат: прибуток	740902	24475166	-25216068	-	-
Чистий фінансовий результат: збиток	-2265232	-	49009104	-37198074	9545798

Джерело: складено автором на базі додатку А

Аналіз абсолютних відхилень показує стрімке зростання чистого доходу та валового прибутку в 2021 році, але вже в 2022-2023 роках дохід та фінансові результати різко погіршилися через вплив війни та економічної кризи. Зростання збитків від операційної діяльності та збиткового фінансового результату свідчить про поглиблення проблем підприємства. Оптимізація витрат мала обмежений вплив на загальну фінансову стабільність, що видно з наростання фінансових витрат і збитковості.

2.2 Фінансовий аналіз майнового стану, рентабельності та ділової активності ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг»

Дослідження фінансового стану підприємства є важливим етапом у процесі прийняття управлінських рішень, оскільки дозволяє оцінити ефективність використання ресурсів, виявити наявні проблеми та визначити перспективи розвитку. Для проведення якісного аналізу майнового стану, рентабельності та ділової активності ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» було здійснено розрахунок основних показників, які наведені у таблиці 2.5.

Таблиця 2.5 – Аналіз складу та структури майна ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг», тис. грн.

Показник	Рік				
	2019	2020	2021	2022	2023
Усього майна	97544421	88349556	105800975	52682761	47031718
Необоротні активи	60662785	58303758	60187446	22979342	25330277
Оборотні активи	36881636	30045798	45613529	29703419	21701441
Запаси	9948534	7438127	14495239	14021719	10842192
Дебіторська заборгованість	25445910	21095895	31429913	13174960	9833064
Кошти та їх еквіваленти	1005218	867691	1374859	954053	523938
Інші оборотні активи	159545	102085	107457	325687	496247

Джерело: складено автором на базі додатку А

Фінансовий аналіз майнового стану підприємства дозволяє оцінити його здатність ефективно використовувати активи та підтримувати фінансову

стабільність. Зокрема, аналіз структури майна ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» за період 2019-2023 років показує суттєві зміни у вартості активів, що може впливати на його рентабельність та ділову активність.

Загальна вартість майна підприємства у 2021 році досягла максимуму — 105,8 млрд грн, але вже у 2022 році скоротилася вдвічі до 52,7 млрд грн, що свідчить про втрати активів, ймовірно через зовнішні фактори, такі як війна. Це скорочення, зокрема, відбулося за рахунок необоротних активів, які зменшилися з 60,2 млрд грн у 2021 році до 22,9 млрд грн у 2022 році. Зменшення основних засобів може свідчити про консервацію або вибуття виробничих потужностей. Оборотні активи також зазнали значних коливань: їхній обсяг зріс у 2021 році до 45,6 млрд грн, але згодом знизився до 21,7 млрд грн у 2023 році. Наприклад, дебіторська заборгованість скоротилася з 31,4 млрд грн у 2021 році до 9,8 млрд грн у 2023 році, що може вказувати на зменшення продажів на умовах відстрочки платежу або проблеми з платоспроможністю контрагентів.

Таким чином, аналіз майнового стану ПАТ «АМКР» за 2019–2023 роки вказує на суттєві втрати активів, які негативно вплинули на фінансову стабільність та операційну ефективність підприємства. Зменшення необоротних активів свідчить про потенційні проблеми з утриманням виробничих потужностей, що може обмежувати можливості для зростання і модернізації. Зниження обсягу оборотних активів, зокрема дебіторської заборгованості, вказує на ризики втрати ринкових позицій та зниження обсягів реалізації. Для відновлення фінансової стійкості підприємству необхідно зосередитися на заходах із покращення управління ліквідністю, зокрема через скорочення періоду оборотності дебіторської заборгованості та оптимізацію запасів. Ефективне використання наявних основних засобів та їх модернізація може сприяти збереженню виробничих можливостей. Також важливим є пошук нових джерел фінансування, залучення інвестицій для стабілізації операційної діяльності та розробка довгострокової стратегії розвитку, яка дозволить адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі.

У таблиці 2.6 наведено динаміку майнового стану ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» за період 2019-2023 років. Представлено зміни в загальній вартості майна, необоротних і оборотних активів, запасах, дебіторській заборгованості та коштах. Розраховано абсолютні та відносні відхилення по роках, що відображають коливання в результатах діяльності підприємства в контексті економічних викликів і можливостей. Відносні та абсолютні відхилення свідчать про загальну тенденцію до скорочення майна, особливо у 2022 році.

Таблиця 2.6 – Динаміка майнового стану ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» за 2019-2023 рр.

Показник	Відносне відхилення				Абсолютне відхилення, млн. тон			
	2020/ 2019	2021/ 2020	2022/ 2021	2023/ 2022	2020/ 2019	2021/ 2020	2022/ 2021	2023/ 2022
Усього майна	-9,4%	19,8%	-50,2%	-10,7%	- 919486 5	1745141 9	- 5311821 4	- 565104 3
Необоротні активи	-3,9%	3,2%	-61,8%	10,2%	- 235902 7	1883688	- 3720810 4	- 235093 5
Оборотні активи	-18,5%	51,8%	-34,9%	-26,9%	- 683583 8	1556773 1	- 1591011 0	- 800197 8
Запаси	-25,2%	94,9%	-3,3%	-22,7%	- 251040 7	7057112	- 473520	- 317952 7
Дебіторська заборг.	-17,1%	49,0%	-58,1%	-25,4%	- 435001 5	1033401 8	- 1825495 3	- 334189 6
Кошти та їх еквіваленти	-13,7%	58,5%	-30,6%	-45,1%	-137527	507168	-420806	-430115
Інші оборотні активи	-36,0%	5,3%	203,1 %	52,4%	-57460	5372	218230	170560

Джерело: розраховано автором

Суттєве зниження загальної вартості майна у 2022 році на 50,2% відображає значне погіршення економічного стану підприємства, що свідчить про можливі проблеми в його виробничих процесах та управлінні активами. Оборотні активи показали найбільші коливання, зокрема різке падіння у 2022 році, що може свідчити про труднощі з фінансуванням операційної діяльності та управлінням запасами. Зниження дебіторської заборгованості на 58,1% вказує на погіршення платіжної дисципліни контрагентів і може призвести до проблем з

ліквідністю та обслуговуванням боргів. Такі зміни можуть негативно вплинути на фінансову стабільність підприємства, обмежуючи його можливості для інвестування та розвитку.

Таблиця 2.7 представляє коефіцієнтний аналіз майнового стану ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» за період 2019-2023 років. Аналіз включає ключові показники, такі як частка основних засобів, коефіцієнти зносу та оновлення основних засобів, частка оборотних фондів і мобільність активів. Порівняння відхилень між 2023 і 2019 роками відображає зміни в структурі активів та їх використанні.

Таблиця 2.7 – Коефіцієнтний аналіз майнового стану ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» за за 2019-2023 рр.

Показники	Роки					Відхилення 2023/2019	
	2019	2020	2021	2022	2023	Відн.	Абс.
Частка основних засобів в активах	0,490	0,589	0,491	0,361	0,393	-61%	-0,097
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,554	0,561	0,576	0,849	0,856	-14%	0,302
Частка оборотних виробничих фондів	0,005	0,006	0,006	0,005	0,047	-95%	0,042
Коефіцієнт оновлення основних засобів	0,193	0,240	0,252	0,162	0,185	-82%	-0,008
Частка оборотних виробничих фондів в обігових коштах	0,071	0,084	0,086	0,059	0,076	-92%	0,005
Коефіцієнт мобільності активів	1,014	1,100	0,926	0,921	0,902	-10%	-0,112

Джерело: розраховано автором

За період 2019-2023 років спостерігається зниження частки основних засобів в активах на 61%, що може свідчити про поступову втрату матеріальної бази або зміщення акценту на інші види активів. Водночас коефіцієнт зносу основних засобів зріс на 14%, вказуючи на старіння активів та можливу недостатність інвестицій в їх оновлення. Незначне зростання частки оборотних виробничих фондів може свідчити про збільшення вкладень у виробництво, але воно супроводжується низьким коефіцієнтом оновлення основних засобів, що може обмежувати ефективність. Показник мобільності активів знизився на 10%,

що вказує на зниження гнучкості управління активами і може негативно вплинути на швидкість реагування підприємства на зміни в ринкових умовах.

Таблиця 2.8 ілюструє динаміку рентабельності ПАТ «АМКР» за період 2019-2023 років, оцінюючи такі показники, як рентабельність активів (ROA), власного капіталу (ROE), продажів (ROS), валовий прибуток на продажі, операційна рентабельність і рентабельність інвестицій (ROI). Ці показники відображають ефективність використання ресурсів підприємства та його здатність генерувати прибуток у різні роки.

Таблиця 2.8 – Аналіз рентабельності ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» за 2019-2023 рр.

Показник	Рік				
	2019	2020	2021	2022	2023
Рентабельність активів (ROA)	-0,024	0,008	0,260	-0,618	-0,237
Рентабельність власного капіталу (ROE)	-0,037	0,012	0,367	-0,936	-0,534
Рентабельність продажів (ROS)	-0,036	0,012	0,231	-1,119	-0,282
Валовий прибуток на продажі	0,000	0,073	0,318	0,000	0,000
Операційна рентабельність	-0,044	0,033	0,284	-0,321	-0,245
Рентабельність інвестицій (ROI)	-0,037	0,013	0,419	-2,133	-0,466

Джерело: розраховано автором

У 2022 році відбулося значне погіршення рентабельності за всіма показниками. ROA, ROE та ROI продемонстрували від'ємні значення, що свідчить про неефективність використання активів та капіталу для генерування прибутку, а також про збиткові інвестиції. Найбільш критичним був показник рентабельності продажів (ROS), який у 2022 році знизився до -1,119, вказуючи на суттєві збитки від основної діяльності. Це може бути наслідком зниження попиту, падіння виробничої активності або підвищення собівартості продукції.

Значення ROA та ROE у 2023 році залишилися негативними, що свідчить про збереження збитковості підприємства. Водночас, незначне покращення порівняно з 2022 роком вказує на поступове відновлення після критичного періоду. Однак, стабільне нульове значення валового прибутку на продажі у 2022 та 2023 роках може свідчити про відсутність маржинальності або про те, що

підприємство не отримує валовий прибуток від продажів, що є тривожним сигналом для його фінансової стабільності. Такі показники можуть свідчити про необхідність перегляду стратегії управління, зокрема оптимізації витрат, підвищення ефективності виробничих процесів і пошуку нових ринкових можливостей для відновлення фінансової стабільності підприємства.

Аналіз ділової активності ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» за 2019-2023 зосереджується на показниках оборотності активів, заборгованості, фондівіддачі та строках реалізації продукції. Абсолютні відхилення показників відображають зміни в ефективності використання ресурсів та фінансової активності підприємства, див. табл. 2.9.

Таблиця 2.9 – Аналіз ділової активності ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» за 2019-2023 рр.

Показники	Рік					Абсолютне відхилення			
	2019	2020	2021	2022	2023	2020 2019	2021 2020	2022 2021	2023 2022
Коефіцієнт оборотності активів	0,64	0,68	1,13	0,55	0,84	0,04	0,44	-0,57	0,29
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	1,69	1,9	2,89	1,16	1,63	0,21	0,99	-1,73	0,46
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	4,6	4,81	6,85	2,68	2,63	0,22	2,04	-4,17	-0,05
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	2,42	2,68	4,26	1,99	3,45	0,26	1,58	-2,27	1,46
Строк погашення дебіторської заборгованості, днів	151	136	86	183	106	-14	-51	98	-78
Строк погашення кредиторської заборгованості, днів	79	76	53	136	139	-4	-23	83	3
Фондівіддача	0,58	0,56	0,91	0,35	0,33	-0,02	0,34	-0,55	-0,02
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	1,03	1,05	1,59	0,84	1,89	0,02	0,55	-0,75	1,06
Коефіцієнт оборотності готової продукції	42,62	48,04	64,34	29,91	40,54	5,42	16,3	-34,43	10,63
Строк реалізації готової продукції	8,56	7,6	5,67	12,21	9	-0,97	-1,92	6,53	-3,2

Джерело: розраховано автором

Коефіцієнт оборотності активів досяг свого максимуму в 2021 році, після чого різко впав у 2022 році до 0,55, що вказує на зниження ефективності

використання активів і падіння прибутковості. У 2023 році цей показник дещо відновився, але не досяг рівня 2019 року, що демонструє часткове відновлення фінансової стабільності. Погіршення оборотності кредиторської заборгованості після 2021 року демонструє уповільнення розрахунків із постачальниками. Водночас зростання оборотності дебіторської заборгованості у 2023 році вказує на певне покращення у відносинах з клієнтами.

Таким чином, підприємство у 2022-2023 роках пережило фінансові труднощі, які негативно вплинули на його ділову активність. Зовнішні економічні чинники та внутрішні управлінські рішення призвели до значного спаду показників ефективності.

2.3 Аналіз платоспроможності та ліквідності ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг»

Аналіз платоспроможності та ліквідності підприємства є важливим елементом оцінки його фінансової стійкості та здатності своєчасно виконувати зобов'язання перед кредиторами. У даному підрозділі проведено аналіз основних показників, що характеризують фінансову стійкість та ліквідність ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» за період 2019-2023 років. Використання коефіцієнтного аналізу дозволяє простежити динаміку змін та оцінити ступінь залежності підприємства від залучених ресурсів, а також здатність використовувати власний капітал для фінансування оборотних активів.

Аналіз охоплює такі ключові показники, як коефіцієнт автономії, маневреності власного капіталу, концентрації залученого капіталу, фінансування та забезпеченості власними оборотними засобами. Ці показники забезпечують цілісний погляд на структуру капіталу підприємства та його здатність адаптуватися до фінансових викликів. Важливість цього аналізу полягає в можливості виявлення слабких місць у фінансовій структурі та своєчасного вжиття заходів для їх усунення, що в свою чергу, може сприяти стабільності підприємства у майбутньому.

Детальні дані щодо цих показників представлені у таблиці 2.10, що дозволяє проаналізувати їх динаміку та взаємозв'язок на ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» за останні п'ять років.

Таблиця 2.10 – Аналіз фінансової стійкості ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» за 2019-2023 рр.

Показник	Роки					Абсолютне відхилення			
	2019	2020	2021	2022	2023	2020/ 2019	2021/ 2020	2022/ 2021	2023/ 2022
Коефіцієнт автономії	0,62	0,69	0,72	0,54	0,34	0,07	0,03	-0,19	-0,19
Коефіцієнт маневр. вл. капіталу	0,17	0,2	0,31	0,4	-0,18	0,03	0,11	0,09	-0,58
Коефіцієнт концентрації залуч. капіталу	0,38	0,31	0,28	0,46	0,66	-0,07	-0,03	0,19	0,19
Коефіцієнт фінансування	0,61	0,45	0,38	0,87	1,94	-0,16	-0,07	0,49	1,07
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	0,27	0,41	0,52	0,38	-0,13	0,13	0,11	-0,14	-0,51
Чистий оборотний капітал, тис. грн.	10109 855	121801 14	237237 94	112799 51	- 29149 21	20702 59	115436 80	- 124438 43	- 141948 72

Джерело: розраховано автором

Згідно з аналізом у таблиці 2.10, коефіцієнт автономії підприємства демонстрував стабільне зростання до 2021 року, досягнувши 0,72. Однак у 2022 та 2023 роках спостерігається різке зниження до 0,34, що свідчить про суттєве зростання залежності підприємства від залучених ресурсів. Така динаміка може бути результатом фінансових труднощів або значного залучення позикового капіталу. Коефіцієнт маневреності власного капіталу також зростав до 2022 року, що свідчить про поліпшення здатності підприємства оперативно використовувати власний капітал для фінансування діяльності.

Коефіцієнт концентрації залученого капіталу, навпаки, демонструє зростання у 2022-2023 роках, досягнувши рівня 0,66, що вказує на зростаючу

частку позикових ресурсів у структурі капіталу підприємства. Підвищення коефіцієнта фінансування до 1,94 у 2023 році підкреслює цей тренд, що може свідчити про значні ризики для платоспроможності у разі несприятливих ринкових умов. Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами досяг максимуму в 2021 році (0,52), проте в наступні роки значно впав до негативного рівня (-0,13 у 2023 році), що вказує на нестачу власних оборотних засобів для фінансування поточної діяльності.

Отже, аналіз показників платоспроможності та ліквідності ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» за 2019-2023 роки вказує на погіршення фінансового стану підприємства, особливо у 2022-2023 роках, що може свідчити про високу залежність від позикових ресурсів та труднощі з фінансуванням поточної діяльності. З динамікою показників фінансової стійкості можна ознайомитись на рис. 2.3.

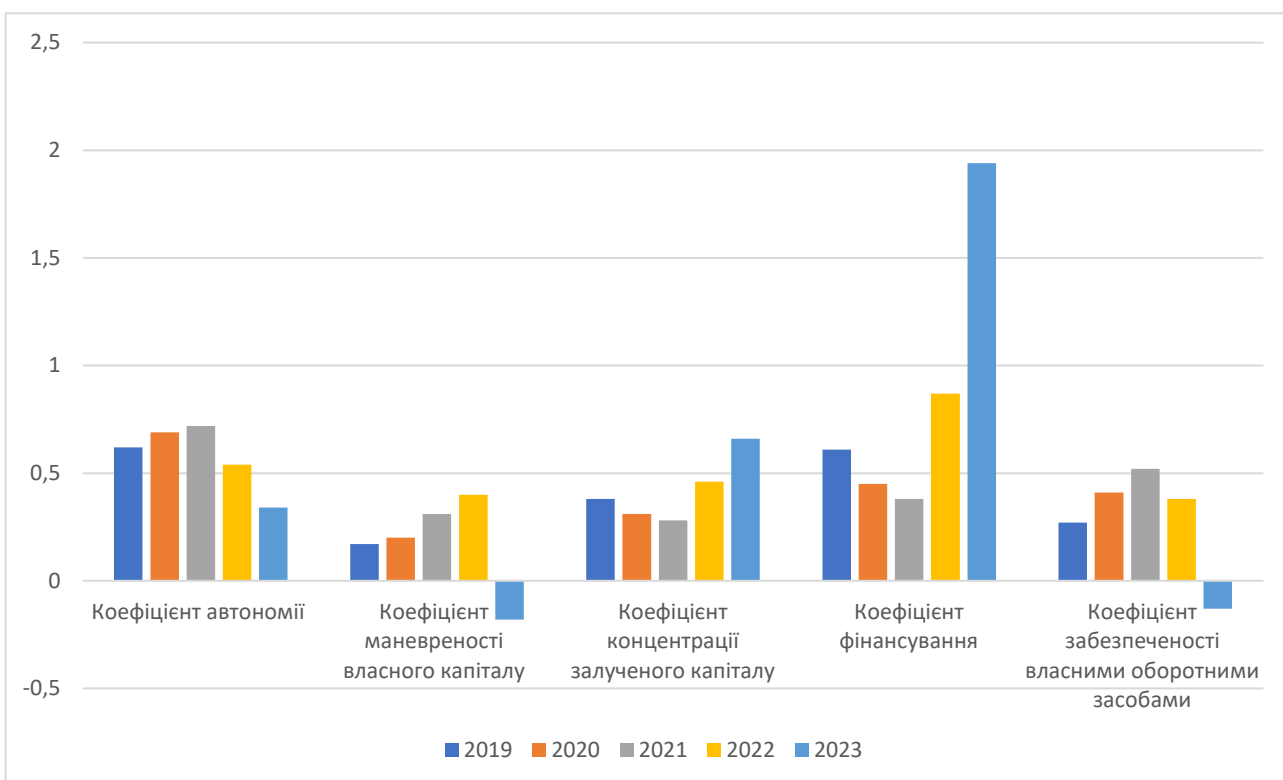

Рисунок 2.3 – Динаміка показників фінансової стійкості ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» за 2019-2023 рр.

Динаміка чистого оборотного капіталу ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» за 2019-2023 роки представлена на рис. 2.4.

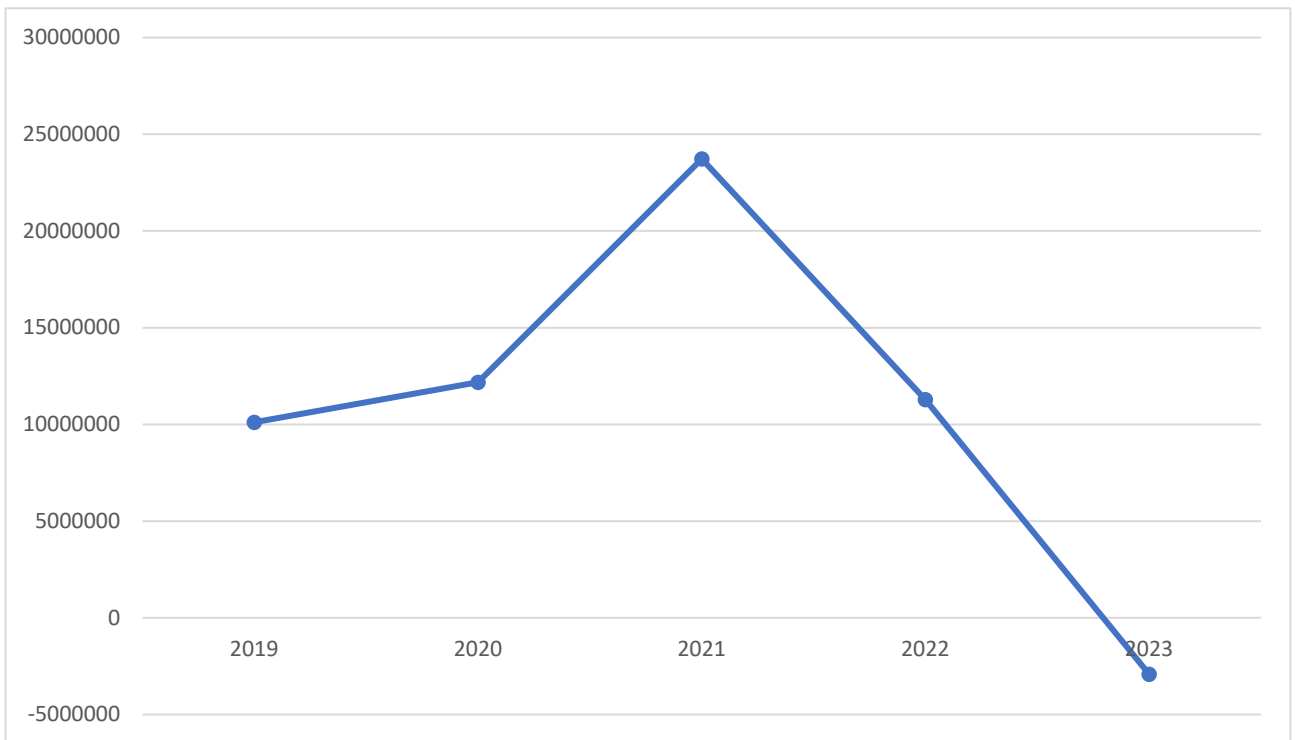

Рисунок 2.4 – Динаміка чистого оборотного капіталу, ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» за 2019-2023 рр., тис. грн.

Аналізуючи динаміку чистого оборотного капіталу ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» за 2019–2023 роки, видно, що у 2019 році чистий оборотний капітал становив 10 109 855 тис. грн, і протягом наступних років зростав, досягнувши піку в 2021 році з показником 23 723 794 тис. грн. Це свідчило про поліпшення фінансової позиції та можливості компанії фінансувати свої операції. Проте вже у 2022 році спостерігається суттєве зниження до 11 279 951 тис. грн, а в 2023 році показник став від’ємним, -2 914 921 тис. грн, що вказує на наявність серйозних фінансових проблем та потенційну нестачу ліквідності. Це може бути наслідком зовнішніх факторів, таких як вплив війни та економічна нестабільність.

Можна зробити висновок, що після періоду зростання чистого оборотного капіталу в 2019–2021 роках, компанія стикнулася з фінансовими труднощами в 2022–2023 роках, що може свідчити про вплив зовнішніх негативних факторів на її діяльність та ліквідність.

Для аналізу ліквідності підприємства необхідно порівняти активи і пасиви з метою визначення здатності підприємства виконувати свої зобов'язання вчасно.

Розглянемо детальніше кожну групу активів та пасивів за 2021, 2022 та 2023 рік, див. табл. 2.11.

Таблиця 2.11 - Аналіз ліквідності балансу ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» за 2021-2023 роки, тис. грн.

Група	Активи	Код рядка	2021	2022	2023
A1	Абсолютно ліквідні активи (грошові кошти)	p.1165	1374859	954053	523938
A2	Швидко ліквідні активи (готова продукція, дебіторська заборгованість)	p.1103 + p.1125 + p.1130 + p.1135 + p.1155	31850728	15113582	11192213
A3	Активи із середнім рівнем ліквідності (виробничі запаси, незавершене виробництво, інші оборотні активи)	p.1101 + p.1102 + p.1170 + p.1190	12387942	13635784	9985290
A4	Важколіквідні і неліквідні активи (нематеріальні активи, основні засоби, інші необоротні активи)	p.1000 + p.1005 + p.1010 + p.1015	60187446	22979342	25330277
Пасиви					
П1	Найбільш термінові борги (поточна заборгованість)	p.1610 + p.1620 + p.1625 + p.1630	4212198	3639717	7632912
П2	Відносно термінові борги (кредиторська заборгованість)	p.1605 + p.1615 + p.1635 + p.1690	17665181	14775636	16983450
П3	Середньо термінові борги (короткострокові кредити, забезпечення)	p.1600 + p.1660	12356	8115	0
П4	Довготермінові борги і безстрокові пасиви (довгострокові зобов'язання, власний капітал)	p.1495 + p.1595 + p.1700	83911240	34259293	22415356

Джерело: розраховано автором

Для проведення аналізу ліквідності важливо розглянути наступні співвідношення:

- $A1 \geq P1$: Абсолютно ліквідні активи мають покривати найбільш термінові борги.
- $A2 \geq P2$: Швидко ліквідні активи мають покривати відносно термінові борги.

- $A3 \geq P3$: Активи із середнім рівнем ліквідності мають покривати середньо термінові борги.
- $A4 \leq P4$: Важколіквідні і неліквідні активи мають бути менші або дорівнювати довгостроковим зобов'язанням та власному капіталу.

Таблиця 2.12 - Співвідношення на активів та пасивів ПАТ
«АрселорМіттал Кривий Ріг» за 2021-2023 роки.

Рік	Співвідношення активів і пасивів	Висновок
2021	$A1 (1374859) < P1 (4212198)$	Підприємство не може покрити найбільш термінові борги.
	$A2 (31850728) > P2 (17665181)$	Підприємство може покрити відносно термінові борги.
	$A3 (12387942) > P3 (12356)$	Активи із середнім рівнем ліквідності достатні для покриття середньо термінових боргів.
	$A4 (60187446) < P4 (83911240)$	Важколіквідні активи менші за довгострокові зобов'язання.
2022	$A1 (954053) < P1 (3639717)$	Підприємство не може покрити найбільш термінові борги.
	$A2 (15113582) > P2 (14775636)$	Підприємство може покрити відносно термінові борги.
	$A3 (13635784) > P3 (8115)$	Активи із середнім рівнем ліквідності достатні для покриття середньо термінових боргів.
	$A4 (22979342) < P4 (34259293)$	Важколіквідні активи менші за довгострокові зобов'язання.
2023	$A1 (523938) < P1 (7632912)$	Підприємство не може покрити найбільш термінові борги.
	$A2 (11192213) < P2 (16983450)$	Підприємство не може покрити відносно термінові борги.
	$A3 (9985290) > P3 (0)$	Активи із середнім рівнем ліквідності достатні для покриття середньотермінових боргів.
	$A4 (25330277) > P4 (22415356)$	Важколіквідні активи більші за довгострокові зобов'язання, що є негативним показником.

Джерело: розраховано автором

Підприємство стикається зі значними проблемами ліквідності, особливо у 2023 році, коли воно не може покрити навіть відносно термінові борги (P2). Незважаючи на те, що активи із середнім рівнем ліквідності (A3) перевищують середньо термінові борги (P3), загальна ліквідність підприємства викликає занепокоєння. Основною проблемою є недостатня кількість абсолютно ліквідних активів (A1) для покриття найбільш термінових боргів (P1), що може свідчити про фінансові труднощі у короткостроковій перспективі. Підприємство має

проблеми з ліквідністю, які загострюються з кожним роком. У 2021 та 2022 роках важколіквідні активи менші за довгострокові зобов'язання (П4), що відповідає нормам. Проте у 2023 році важколіквідні активи перевищують довгострокові зобов'язання, що є негативним сигналом і свідчить про накопичення важкореалізованих активів. Особливо критична ситуація в 2023 році, коли не тільки не вистачає грошових коштів для покриття найближчих зобов'язань, але й з'являється проблема з покриттям відносно термінових боргів. Це вказує на необхідність заходів для покращення фінансової ситуації підприємства.

Для оцінки фінансової стійкості та ліквідності ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» був проведений коефіцієнтний аналіз ліквідності за період 2019–2023 років. Такий аналіз дозволяє визначити, наскільки підприємство здатне виконувати свої короткострокові зобов'язання та забезпечувати належний рівень платоспроможності. У таблиці 2.13 представлені основні коефіцієнти ліквідності підприємства, їх рекомендовані значення, а також динаміка змін протягом аналізованого періоду.

Таблиця 2.13 – Коефіцієнтний аналіз ліквідності ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» за 2019-2023 роки.

Показник	Рекоменд. значення	Рік					Абсолютне відхилення			
		2019	2020	2021	2022	2023	2020/ 2019	2021/ 2020	2022/ 2021	2023/ 2022
Коефіцієнт поточної ліквідності	> 1,0	1,38	1,68	2,08	1,61	0,88	0,30	0,40	-0,47	-0,73
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,6	1,01	1,27	1,42	0,85	0,44	0,26	0,16	-0,57	-0,41
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,2	0,04	0,05	0,06	0,05	0,02	0,01	0,01	-0,01	-0,03

Джерело: розраховано автором

Аналіз показує, що в період з 2019 по 2021 рік ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» демонструвало покращення ліквідності, особливо помітно за коефіцієнтом поточної ліквідності, який зріс з 1,38 у 2019 році до 2,08 у 2021 році, що свідчить про здатність підприємства виконувати свої короткострокові зобов'язання. Однак у 2022 році відбувся різкий спад до 1,61, а в 2023 році цей

показник знизився до 0,88, що свідчить про втрату можливості покривати поточні зобов'язання оборотними активами.

Коефіцієнт швидкої ліквідності також зріс до 1,42 у 2021 році, але знизився до 0,44 у 2023 році, що свідчить про суттєве зниження спроможності підприємства швидко реагувати на свої короткострокові зобов'язання без продажу запасів. Коефіцієнт абсолютної ліквідності протягом усіх років був нижчим за рекомендоване значення 0,2, що вказує на недостатній обсяг грошових коштів та їх еквівалентів для покриття зобов'язань.

Динаміка коефіцієнтів ліквідності свідчить про те, що ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» відчувало зниження фінансової стійкості та платоспроможності у 2022–2023 роках. Особливо критичним є зниження коефіцієнта поточної ліквідності нижче рекомендованого рівня, що може вказувати на наявність труднощів з виконанням короткострокових зобов'язань. Підприємству необхідно вжити заходів для підвищення своєї ліквідності, зокрема, шляхом оптимізації оборотних активів та зменшення короткострокових зобов'язань.

3 ОСНОВНІ НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЮ ТА ЛІКВІДНІСТЮ ПАТ «АРСЕЛОРМІТТАЛ КРИВИЙ РІГ»

3.1 Зарубіжний та вітчизняний досвід щодо управління ліквідності та платоспроможності підприємства

Управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства є критично важливими аспектами фінансового менеджменту, особливо в умовах сучасних економічних викликів. Ліквідність визначає здатність підприємства виконувати свої короткострокові фінансові зобов'язання, що є основою для забезпечення стабільності та довіри з боку кредиторів і інвесторів. Своєчасне покриття зобов'язань дозволяє уникати банкрутства та фінансових труднощів, що може негативно позначитися на репутації підприємства.

Платоспроможність, в свою чергу, відображає здатність підприємства забезпечувати фінансові зобов'язання у середньо- та довгостроковій перспективі. Це важливо для стратегічного планування, залучення інвестицій і підтримки конкурентоспроможності на ринку.

У сучасних умовах, коли економіка піддається численним викликам, управління ліквідністю та платоспроможністю стає ще більш актуальним. Економічні кризи, коливання валютних курсів та інші зовнішні фактори можуть впливати на фінансові результати підприємств. Відтак, підприємства повинні постійно контролювати свої фінансові потоки, оптимізувати структуру капіталу та шукати нові способи зменшення ризиків. Ефективні стратегії в цих сферах дозволяють підприємствам адаптуватися до змінюваних умов, знижувати фінансові ризики та підтримувати стійкість у довгостроковій перспективі. Наприклад, впровадження автоматизованих систем управління запасами та дебіторською заборгованістю може призвести до суттєвого зменшення часу обігу активів і підвищення ліквідності. Використання факторингу, кредитних

ліній та облігацій є додатковими способами, які допомагають підприємствам забезпечити гнучкість у фінансових операціях [24].

Інтеграція сучасних технологій і фінансових інструментів в управлінні ліквідністю та платоспроможністю допомагає підприємствам досягати більшої ефективності та оптимізації фінансових потоків. Це, в свою чергу, позитивно впливає на загальну діяльність компаній, їх конкурентоспроможність та здатність реагувати на зміни в ринковому середовищі.

Таким чином, управління ліквідністю та платоспроможністю є невід'ємною частиною фінансового менеджменту підприємств, що визначає їх успішність і стійкість у сучасному динамічному середовищі.

Огляд досвіду провідних світових корпорацій показує, як застосування сучасних підходів до управління фінансами допомагає ефективно підтримувати ліквідність і платоспроможність в умовах складного ринкового середовища. Наприклад, такі компанії, як Toyota та Walmart, використовують різні інструменти управління оборотним капіталом для оптимізації запасів і зниження витрат. Toyota через систему Kanban зменшує рівень запасів, що сприяє швидшому обігу капіталу [25]. Walmart, завдяки оптимізації ланцюга постачання, підтримує низький рівень запасів, мінімізуючи витрати на зберігання.

Інший важливий інструмент – бюджетування, яке активно використовують компанії Siemens і General Electric для досягнення фінансової гнучкості та контролю за витратами [26]. Усі ці приклади демонструють цінність адаптації методів бюджетного планування в складних економічних умовах, що важливо для ПАТ "АрселорМіттал Кривий Ріг" задля підвищення фінансової стабільності.

Для зменшення ризиків, пов'язаних з нестабільністю валютних курсів та коливанням цін на сировину, корпорації, як-от Nestle та BASF, використовують хеджування фінансових ризиків [27]. Це допомагає стабілізувати грошові потоки й уникнути непередбачених витрат. У нинішньому економічному контексті в Україні такий досвід управління ризиками може бути особливо корисним для

ПАТ "АрселорМіттал Кривий Ріг," адже дозволить краще планувати фінансові операції та знижувати ризики, пов'язані зі змінами курсу валют.

Досвід IBM та Johnson & Johnson, які використовують системи раннього попередження про можливі фінансові ризики, підтверджує важливість своєчасного моніторингу та прогнозування для забезпечення стабільної роботи підприємства. Використання таких підходів у ПАТ "АрселорМіттал Кривий Ріг" може допомогти у вчасній реакції на фінансові виклики.

Таблиця 3.1. демонструє методи управління ліквідністю та платоспроможністю у виробничих компаніях з ефектом від їх впровадження.

Таблиця 3.1 – Методи управління ліквідністю та платоспроможністю у провідних світових виробничих компаніях.

Метод управління	Короткий опис методу	Приклади застосування у компаніях
Управління оборотним капіталом	Оптимізація дебіторської та кредиторської заборгованості, управління запасами для звільнення грошових коштів	Toyota (система Kanban для зменшення надлишкових запасів), Walmart (оптимізація ланцюга постачання з мінімізацією запасів)
Бюджетування	Складання і контроль за виконанням бюджетів з акцентом на гнучкість та точність	Siemens (проектне бюджетування з урахуванням ризиків), General Electric (балансове бюджетування та регулярні ревізії)
Управління фінансовими ризиками	Ідентифікація та хеджування фінансових ризиків, таких як валютні та процентні ризики	Nestle (хеджування валютних ризиків для зниження волатильності доходів), BASF (хеджування вартості сировини)
Страховання фінансових ризиків	Страховання від ризиків зміни валютних курсів і кредитних ризиків для захисту ліквідності	Volkswagen (страхування дебіторської заборгованості), Airbus (страхування валютних ризиків для стабілізації грошових потоків)
Системи раннього попередження	Моніторинг ключових фінансових показників і скорингові моделі для прогнозування ризиків ліквідності	IBM (аналітика великих даних для попереднього виявлення фінансових проблем), Johnson & Johnson (системи раннього виявлення проблем)
Оптимізація виробничих процесів	Використання Lean-підходів для зниження витрат і підвищення продуктивності, що сприяє грошовим потокам	Ford (Lean виробництво для прискорення оборотності запасів), Tesla (автоматизація для підвищення ефективності)
Управління грошовими потоками	Здійснення прогнозування і планування грошових потоків для підтримки платоспроможності	Procter & Gamble (щоденне прогнозування грошових потоків), Coca-Cola (моніторинг і оптимізація касових залишків)

Джерело: створено автором

Висновки за результатами аналізу методів управління ліквідністю та платоспроможністю провідних світових виробничих компаній свідчать про різноманітність підходів, що сприяють збереженню фінансової стійкості навіть у складних ринкових умовах. Ключовими аспектами є ефективне управління оборотним капіталом, системи раннього попередження про можливі ризики, а також гнучке бюджетування, які здатні мінімізувати витрати та підвищити продуктивність підприємств.

Приклади компаній Toyota і Walmart демонструють, що управління оборотним капіталом через оптимізацію запасів дозволяє звільнити значні кошти, що критично для підтримки стабільних фінансових потоків. Бюджетування, яке активно застосовують Siemens і General Electric, показує важливість системного контролю за витратами, особливо за умов нестабільності, а також здатність підприємств адаптуватися до змін ринку завдяки регулярним ревізіям і точному прогнозуванню.

Хеджування фінансових ризиків, що його використовують Nestle і BASF, забезпечує захист від коливань валютних курсів та нестабільності цін на сировину, що сприяє стабільності доходів і зменшує вплив несприятливих зовнішніх факторів на фінансовий стан компаній. У цьому контексті досвід управління валютними ризиками є особливо цінним для ПАТ "АрселорМіттал Кривий Ріг," що працює в умовах економічної невизначеності.

Практика використання систем раннього попередження про фінансові ризики в IBM та Johnson & Johnson підкреслює важливість проактивного підходу до моніторингу фінансових показників. Це дозволяє виявляти потенційні проблеми на ранніх етапах і вживати заходів для їх нейтралізації, що підвищує фінансову стійкість компаній.

Загалом, аналіз міжнародних практик свідчить про те, що поєднання різних методів управління ліквідністю і платоспроможністю може забезпечити адаптивність і стійкість підприємства до ринкових змін. Впровадження таких методів у практику ПАТ "АрселорМіттал Кривий Ріг" сприятиме підвищенню

фінансової стабільності компанії, що є надзвичайно актуальним у поточних умовах українського ринку.

Таблиця 3.2 представляє ключові методи управління ліквідністю та платоспроможністю, які застосовуються на вітчизняних підприємствах для підтримки фінансової стабільності та ефективності в умовах економічних викликів. Упровадження таких методів допомагає компаніям підвищувати обіговість капіталу, оптимізувати структуру фінансування та знижувати ризики, пов'язані з нестачею ліквідності. Аналіз конкретних прикладів з практики таких підприємств, як ТОВ «Метінвест Холдинг», «ДніпроАзот» та «Запоріжсталь» демонструє, як автоматизація управління запасами, використання факторингу, скорочення періоду обігу дебіторської заборгованості, а також застосування кредитних ліній та лізингу сприяють покращенню ліквідності та фінансової стійкості компаній [28].

Таким чином, таблиця 3.2 не лише відображає успішні підходи до управління ліквідністю, але й демонструє їх потенціал для адаптації на інших українських підприємствах, що працюють в умовах економічної нестабільності. Застосування цих методів дозволяє не лише оперативнo реагувати на ринкові коливання, але й забезпечувати ефективне управління обіговими коштами, підтримуючи їх на оптимальному рівні. Це створює передумови для стабільності фінансових потоків і підвищення ефективності використання ресурсів, що є критично важливим у сучасних умовах глобальних та внутрішніх економічних викликів. Впровадження таких стратегій дозволяє знизити фінансові ризики, пов'язані з браком ліквідності, скоротити витрати на обслуговування зобов'язань і водночас підвищити інвестиційну привабливість підприємств. Особливе значення ці методи мають для компаній, які функціонують у секторах з високою залежністю від зовнішніх джерел фінансування чи коливань попиту на продукцію.

Крім того, ефективне управління ліквідністю формує основу для довгострокового фінансового планування, що дозволяє підприємствам адаптуватися до змін у ринковому середовищі, підвищувати

конкурентоспроможність і створювати стійкі бізнес-моделі. У ширшій перспективі, поширення та вдосконалення таких підходів може позитивно вплинути на загальну стійкість економіки України, сприяючи її відновленню та подальшому розвитку.

Таблиця 3.2 – Методи управління ліквідністю та платоспроможністю вітчизняних підприємств

Метод управління	Приклад підприємства	Суть методу	Ефект
Оптимізація запасів	ТОВ «Метінвест Холдинг»	Автоматизований облік та аналіз попиту для зменшення обсягів запасів	Вивільнення обігових коштів за рахунок зменшення витрат на зберігання та замороженого капіталу.
Використання факторингу	ПАТ «ДніпроАзот»	Продаж дебіторської заборгованості для покращення ліквідності	Швидке отримання ліквідності, що зменшує фінансовий тиск і ризик заборгованості.
Зменшення періоду обігу дебіторської заборгованості	ПАТ «Укртелеком»	Впровадження системи управління дебіторською заборгованістю	Зниження термінів оплати, що сприяє швидшому обігу капіталу і поліпшенню ліквідності.
Отримання кредитних ліній	ПАТ «Запоріжсталь»	Доступ до гнучких кредитних ліній для покриття короткострокових потреб	Забезпечення фінансової гнучкості та стабільності ліквідності в умовах економічної нестабільності.
Використання лізингу	ПАТ «Харківський тракторний завод»	Використання лізингу для фінансування закупівлі нового обладнання	Зниження капітальних витрат і збереження ліквідності для інших інвестиційних проектів.

Джерело: створено автором

Аналіз методів управління ліквідністю та платоспроможністю вітчизняних підприємств свідчить про різноманітність підходів, які допомагають компаніям зберігати фінансову стійкість в умовах нестабільності. Оптимізація запасів, як у ТОВ «Метінвест Холдинг» показує, що автоматизований облік та управління попитом можуть значно знизити витрати на зберігання і вивільнити обігові кошти. Це особливо важливо для підприємств з високими потребами в оборотному капіталі, що прагнуть зменшити заморожені активи. Використання факторингу, як у ПАТ «ДніпроАзот» є ще одним ефективним методом, що дозволяє отримувати негайну ліквідність без накопичення дебіторської

заборгованості. Зменшення періоду обігу дебіторської заборгованості, як на прикладі ПАТ «Укртелеком» дозволяє прискорити надходження коштів, що особливо важливо для підтримки платоспроможності в умовах нестабільного ринку. Отримання гнучких кредитних ліній, як у ПАТ «Запоріжсталь» дає змогу оперативно покривати короткострокові фінансові потреби, зберігаючи при цьому ліквідність підприємства. Використання лізингу, як у ПАТ «Харківський тракторний завод» дозволяє підприємствам фінансувати придбання основних засобів без великих одноразових капіталовкладень, що зберігає обігові кошти для поточних операцій.

Таким чином, ці методи є не лише засобами управління ліквідністю, а й стратегічними інструментами, що дозволяють адаптуватися до економічних викликів, підвищувати фінансову стійкість і забезпечувати гнучкість у розподілі фінансових ресурсів. Досвід вітчизняних підприємств в управлінні ліквідністю та платоспроможністю може бути корисним для інших компаній, які прагнуть оптимізувати свої фінансові процеси та підвищити стійкість у сучасному економічному середовищі.

3.2 Розробка і оцінка заходів щодо підвищення платоспроможності та ліквідності ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг»

Аналіз основних фінансових показників ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» за 2019-2023 рр. вказує на значні коливання у фінансових результатах підприємства. У 2022-2023 рр. спостерігається суттєве зниження чистого доходу від реалізації продукції: з 109303155 тис. грн у 2021 р. до 41848635 тис. грн у 2023 р. Це супроводжується збільшенням збитків, що негативно впливає на платоспроможність компанії. Також знижується показник рентабельності активів (ROA), який у 2023 р. становив -0,237, що свідчить про неефективне використання ресурсів компанії.

Для поліпшення фінансового стану ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» необхідно розробити комплекс заходів, спрямованих на підвищення платоспроможності та ліквідності підприємства, див. табл. 3.3.

Таблиця 3.3 – Оцінка заходів щодо підвищення платоспроможності та ліквідності ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг»

Критерії	Заходи		
	Зменшення періоду обігу дебіторської заборгованості	Оптимізація запасів	Залучення факторингу
Вплив на грошові потоки	Високий. Прискорення обігу коштів дозволить уникнути касових розривів	Помірний. Зменшення запасів дозволить вивільнити частину капіталу	Високий. Швидше отримання коштів через факторинг
Вплив на ліквідність	Позитивний. Швидше отримання коштів від клієнтів	Позитивний. Зниження вартості утримання запасів	Позитивний, але залежить від вартості факторингу
Ризики	Низькі. Підвищує фінансову стабільність	Середні. Можливі ризики браку матеріалів під час виробництва	Середні. Може бути дорогим і підвищувати залежність від зовнішніх кредиторів
Трудомісткість впровадження	Низька. Вимагає лише більш жорсткого управління дебіторами	Середня. Вимагає перебудови процесів планування закупівель	Висока. Необхідно залучити фінансову установу та погодити умови
Економія на витратах	Помірна. Немає прямої економії на витратах, але покращує грошові потоки	Висока. Зменшення запасів знижує витрати на утримання та ризики надлишкових закупівель	Помірна. Покращує оборотність коштів, але факторинг може бути дорогим
Час впровадження	Короткий. Можна впровадити негайно	Середній. Потрібен час на коригування запасів та процесів	Довгий. Потрібен час на переговори з фінансовими установами
Вартість впровадження	Низька. Майже не потребує інвестицій	Низька. Пов'язана з оптимізацією процесів	Висока. Залучення зовнішніх послуг факторингу коштує грошей
Довгостроковий вплив на фінансові показники	Покращує загальний коефіцієнт ліквідності та знижує ризик касових розривів	Покращує коефіцієнт ліквідності, знижує поточні витрати	Підвищує ліквідність, але може знизити рентабельність через витрати на факторинг

Джерело: створено автором

Покращення платоспроможності та ліквідності ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» можна досягти через поєднання кількох важливих заходів.

Скорочення періоду обігу дебіторської заборгованості дозволяє компанії швидше отримувати кошти від клієнтів, що безпосередньо впливає на покращення грошових потоків. Прискорення цих платежів дозволяє уникнути касових розривів, оскільки більше фінансових ресурсів буде доступно для покриття поточних витрат. Наприклад, якщо клієнти розраховуються швидше, компанія має можливість реінвестувати кошти або використовувати їх для розрахунків із постачальниками, що підвищує її фінансову стійкість.

Оптимізація запасів допомагає звільнити частину капіталу, що раніше був заморожений в матеріалах, які компанія зберігала на складі. Зменшення рівня запасів не тільки дозволяє вивільнити ці ресурси для інших цілей, але й знижує витрати на їхнє утримання, що покращує ліквідність підприємства. Наприклад, зберігання меншої кількості матеріалів може суттєво знизити витрати на оренду складів, обслуговування та охорону, а також мінімізувати ризики збитків від знецінення або псування матеріалів. Водночас, такий підхід вимагає зваженого підходу до планування, оскільки можливі ризики нестачі матеріалів для виробництва у разі непередбачуваних коливань попиту чи затримок у постачаннях. Залучення факторингу як додаткового фінансового інструменту дозволяє отримувати кошти майже одразу після продажу, зменшуючи час очікування платежів від покупців. Це підвищує ліквідність та забезпечує стабільні грошові потоки, що може бути особливо корисним для підприємства в періоди високих витрат чи сезонних змін. Однак, вартість факторингу може бути значною, що знижує рентабельність операцій та підвищує залежність від зовнішніх кредиторів. Наприклад, якщо підприємство сплачує високі комісійні фінансовій установі за факторинг, загальний дохід зменшується, і це може вплинути на чистий прибуток компанії.

Кожен із запропонованих заходів має свої переваги та недоліки, які варто враховувати в залежності від поточних потреб та фінансового стану підприємства. Скорочення періоду обігу дебіторської заборгованості та оптимізація запасів можуть бути впроваджені в короткі терміни з мінімальними витратами, тоді як факторинг вимагає додаткових переговорів із фінансовими

установами та потребує більших інвестицій. У довгостроковій перспективі поєднання цих заходів може значно покращити загальний коефіцієнт ліквідності компанії, допомагаючи стабілізувати її фінансовий стан та підвищити ефективність управління активами.

Оптимізація запасів є ефективним заходом для підвищення ліквідності та платоспроможності ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг», особливо в умовах нестабільності, пов'язаної з війною та економічною кризою. Аналіз фінансової звітності компанії показує, що оборотні активи, зокрема запаси, мають суттєвий вплив на загальну структуру активів, а також на можливість підприємства швидко отримувати доступ до ліквідних ресурсів для покриття поточних зобов'язань.

Наприклад, за даними фінансової звітності за 2019–2023 роки, запаси на ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» становлять значну частину оборотних активів. У 2021 році запаси досягли найвищого рівня – 14,495 млрд грн, що вказує на високий рівень заморожених коштів, які могли б бути використані для інших фінансових потреб, зокрема для покриття короткострокових боргових зобов'язань. Проте у 2022 та 2023 роках спостерігається зниження обсягу запасів до 14,02 млрд грн і 10,84 млрд грн відповідно, що частково можна пов'язати з економічними умовами та вимушеними змінами у підходах до управління запасами. Зменшення запасів дозволило вивільнити частину капіталу, знизити витрати на зберігання та зменшити ризики, пов'язані зі знеціненням чи псуванням матеріалів у разі тривалого зберігання.

Запаси, згідно зі звітом, містять виробничі запаси, незавершене виробництво та готову продукцію. Найбільшу частку складають виробничі запаси, які в 2021 році досягли майже 8 млрд грн, але зменшилися до 5,79 млрд грн у 2023 році. Оптимізація цього компонента дозволяє зменшити обсяг матеріалів на складах, що мінімізує витрати на оренду складських приміщень, обслуговування та охорону. Наприклад, завдяки зниженню витрат на зберігання, компанія може спрямувати ці ресурси на фінансування інших операційних чи інвестиційних потреб, що посилить її ліквідність. Незавершене виробництво

також є частиною запасів і його значення змінювалося впродовж аналізованого періоду. У 2022 році обсяг незавершеного виробництва досягнув 6,89 млрд грн, але знизився до 3,7 млрд грн у 2023 році, що свідчить про оптимізацію виробничих процесів та скорочення часу на виготовлення продукції. Оптимізація запасів є відносно швидким у впровадженні заходом, оскільки не потребує значних капіталовкладень, на відміну від залучення факторингу. Цей підхід вимагає зваженого планування виробництва і точного прогнозування попиту, що особливо важливо в умовах економічної невизначеності, коли потреби ринку можуть різко змінюватися.

Таким чином, обраний захід з оптимізації запасів є доцільним для ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» в умовах поточних викликів, оскільки дозволяє знизити витрати, підвищити оборотність капіталу та забезпечити стійкі грошові потоки для фінансування діяльності підприємства. У довгостроковій перспективі це сприятиме покращенню загального коефіцієнта ліквідності та зміцненню фінансової стабільності компанії (див. табл. 3.4).

Таблиця 3.4 – Оцінка фінансових результатів від впровадження заходів щодо оптимізації запасів на ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг», млн грн.

Показник	Базове значення		Прогноз		
	2022	2023	2024	2025	2026
Чистий дохід від реалізації продукції	43 818	41 849	44 987,68	47 237,06	49 598,91
Собівартість реалізованої продукції	55 830	50 636	46 838,30	43 325,43	40 076,02
Валовий збиток (-).	-12 012	-8 787	-8 127,98	-7 518,38	-6 954,50
Запаси.	14 022	10 842	9 757,80	9 025,97	8 349,02
Інші операційні доходи	596	429	461,18	495,76	532,95
Витрати на збут	43	33	30,53	28,24	26,12
Фінансовий результат до оподаткування	-14 060	-10 261	-8 721,85	-7 413,57	-6 301,54
Чистий збиток	-49 009	-11 811	-10 039,35	-8 533,45	-7 253,43

Джерело: розраховано автором

Аналіз таблиці 3.4 демонструє значні позитивні зміни у фінансових показниках ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» після впровадження заходів щодо

оптимізації запасів. Так, прогнозоване зниження обсягів запасів сприяє вивільненню капіталу, який може бути спрямований на інші операційні та інвестиційні потреби підприємства. Зменшення рівня запасів відбувається поступово: з 14022 млн грн у 2022 році до прогнозованих 8349,02 млн грн у 2026 році, що дозволяє знизити витрати на зберігання та утримання матеріалів.

Також оптимізація запасів позитивно впливає на собівартість реалізованої продукції, яка скорочується з 55830 млн грн у 2022 році до 40076,02 млн грн у 2026 році, завдяки більш ефективному використанню ресурсів та зниженню витрат на утримання надлишкових запасів. Це сприяє поступовому скороченню валових збитків — з -12012 млн грн у 2022 році до прогнозованих -6954,5 млн грн у 2026 році. Чистий дохід від реалізації продукції поступово зростає, що свідчить про покращення ефективності продажів на фоні оптимізації запасів. Прогнозується, що у 2026 році чистий дохід досягне 49598,91 млн грн порівняно з 41849 млн грн у 2023 році. Це збільшення вказує на стабілізацію фінансового становища та наявність додаткових коштів, які можуть бути спрямовані на інші витрати та інвестиції. Важливим аспектом є скорочення фінансових збитків до оподаткування та чистого збитку. Прогнозовані дані показують, що фінансовий результат до оподаткування у 2026 році зменшиться до -6301,54 млн грн, що значно менше від -14060 млн грн у 2022 році. Аналогічно, чистий збиток знизиться до -7253,43 млн грн у 2026 році порівняно з -49009 млн грн у 2022 році, що свідчить про поступове покращення фінансової стійкості підприємства.

Зниження витрат на збут також позитивно позначається на загальних фінансових показниках. Витрати на збут скорочуються з 43 млн грн у 2022 році до 26,12 млн грн у 2026 році, що є результатом підвищення ефективності збутових процесів. Окрім цього, зростання інших операційних доходів з 429 млн грн у 2023 році до прогнозованих 532,95 млн грн у 2026 році також сприяє загальному покращенню фінансового стану підприємства, створюючи додаткові надходження для стабілізації грошових потоків.

Отже, впровадження заходів щодо оптимізації запасів має комплексний позитивний вплив на ключові фінансові показники ПАТ «АрселорМіттал

Кривий Ріг». Це дозволяє скоротити витрати, зменшити збитки, покращити ліквідність та підвищити ефективність використання оборотних активів, що в довгостроковій перспективі зміцнює фінансову стабільність підприємства та підвищує його платоспроможність.

Для оцінки результатів оптимізації запасів на підприємстві ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» важливо аналізувати ключові фінансові показники ліквідності та платоспроможності. Високий рівень ліквідності та фінансової стійкості забезпечує підприємству здатність виконувати свої зобов'язання, як короткострокові, так і довгострокові, що є особливо важливим у контексті можливих економічних ризиків, див. табл. 3.5.

Таблиця 3.5 – Оцінка показників ліквідності та платоспроможності ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» в результаті оптимізації запасів

Рік	Коефіцієнт поточної ліквідності	Швидка ліквідність	Коефіцієнт фінансової незалежності	Коефіцієнт покриття зобов'язань власним капіталом
2022	1,61	0,85	0,54	0,87
2023	0,88	0,44	0,34	1,94
2024	0,99	0,50	0,38	1,65
2025	1,12	0,56	0,41	1,40
2026	1,27	0,63	0,45	1,19
Нормативне значення	>1	>0,6	0,4-0,6	0,67-1,5

Джерело: розраховано автором

Оцінка показників ліквідності та платоспроможності ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» дозволяє зробити обґрунтовані висновки про ефективність впроваджених заходів з оптимізації запасів. Аналіз показників ліквідності демонструє позитивну динаміку, зокрема щодо здатності підприємства виконувати свої короткострокові зобов'язання. Якщо в 2023 році коефіцієнт поточної ліквідності складав 0,88, що нижче нормативного значення, то в подальші роки відзначається зростання цього показника до 1,27 у 2026 році, що свідчить про значне покращення ліквідності підприємства. Це вказує на

успішність заходів щодо оптимізації запасів, оскільки підприємство змогло звільнити частину оборотних активів для покриття своїх поточних зобов'язань.

Швидка ліквідність також показує позитивну динаміку. В 2023 році цей показник був на рівні 0,44, що значно нижче нормативу ($>0,6$), але до 2026 року він зріс до 0,63. Це наближається до нормативного рівня, що свідчить про поліпшення структури активів підприємства і зростання доступності найбільш ліквідних ресурсів, які можуть бути використані для покриття короткострокових зобов'язань без необхідності продажу запасів. Це, в свою чергу, підтверджує, що оптимізація запасів дійсно вплинула на підвищення ліквідності підприємства. Коефіцієнт фінансової незалежності, який у 2023 році був на рівні 0,34, також демонструє позитивну тенденцію, зростаючи до 0,45 до 2026 року. Підвищення цього показника є важливим сигналом для фінансової стійкості підприємства, адже зменшення залежності від зовнішніх джерел фінансування дозволяє знижувати ризики, пов'язані з ліквідністю та платоспроможністю. Поступове наближення цього показника до межі нормативного діапазону (0,4-0,6) вказує на зростання частки власного капіталу у фінансуванні підприємства, що свідчить про фінансову незалежність.

Коефіцієнт покриття зобов'язань власним капіталом, незважаючи на суттєве зниження в порівнянні з 2023 роком (1,94), залишався на рівні 1,19 у 2026 році, що знаходиться в межах нормативного діапазону (0,67-1,5). Це свідчить про те, що підприємство продовжує бути здатним покривати свої зобов'язання за рахунок власного капіталу, навіть після оптимізації структури активів.

Отже, зростання показників ліквідності та платоспроможності протягом прогнозованого періоду свідчить про те, що оптимізація запасів на ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» була ефективною. Покращення цих фінансових показників підвищує стійкість підприємства на ринку, зменшує ризики, пов'язані з виконанням зобов'язань, і забезпечує йому більшу фінансову свободу для здійснення інвестиційних та операційних рішень.

ВИСНОВКИ

1. У результаті дослідження було визначено сутність, значення та класифікацію ліквідності й платоспроможності як ключових характеристик фінансової стійкості підприємства. Ліквідність визначається як здатність підприємства швидко конвертувати свої активи в грошові кошти для покриття короткострокових зобов'язань, тоді як платоспроможність відображає можливість повного і своєчасного виконання усіх фінансових зобов'язань. Виявлено, що ці показники є взаємопов'язаними: рівень ліквідності безпосередньо впливає на платоспроможність, а зниження одного з них може створювати загрозу фінансовій стабільності підприємства. У роботі розглянуто різні наукові підходи до визначення цих понять, що підкреслює багатогранність їх трактування та залежність від контексту аналізу. Також було систематизовано основні види ліквідності та платоспроможності, враховуючи специфіку промислових підприємств, де структура активів та зобов'язань значно впливає на їх рівень і динаміку. Отримані результати створюють підґрунтя для подальшого вивчення факторів, які впливають на ці характеристики, а також для розробки практичних інструментів оцінки та прогнозування фінансової стійкості.

2. Управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства є важливими аспектами фінансового менеджменту, оскільки вони визначають здатність організації виконувати зобов'язання та забезпечувати стабільність у короткостроковій і довгостроковій перспективі. Ефективне управління ліквідністю передбачає підтримку оптимального рівня грошових коштів для покриття поточних зобов'язань і управління оборотними активами для швидкого їх перетворення на гроші. З іншого боку, управління платоспроможністю фокусується на фінансовій стійкості підприємства, зокрема через оцінку фінансових коефіцієнтів та оптимізацію структури зобов'язань. Основними методами аналізу є використання показників ліквідності, таких як коефіцієнт покриття та швидкої ліквідності, а також фінансових коефіцієнтів

платоспроможності, таких як коефіцієнт автономії та фінансової стійкості. Результати цих показників допомагають оцінити здатність підприємства виконувати свої фінансові зобов'язання та визначити потенційні фінансові ризики. Управління ліквідністю та платоспроможністю є важливою частиною фінансового менеджменту, що впливає на стабільність та розвиток підприємства. Це основа для підвищення інвестиційної привабливості та конкурентоспроможності компанії на ринку в умовах сучасної економіки.

3. У ході дослідження було визначено, що нормативно-правове та інформаційне забезпечення є основою для ефективного управління ліквідністю та платоспроможністю суб'єкта господарювання. Нормативно-правове забезпечення в Україні охоплює низку ключових законодавчих актів, включаючи Цивільний, Господарський і Податковий кодекси, а також закони і нормативні документи, які регламентують фінансові аспекти діяльності підприємств. Ці документи встановлюють порядок ведення бухгалтерського обліку, складання звітності, управління активами, зобов'язаннями та виконання договірних зобов'язань. Інформаційне забезпечення, своєю чергою, охоплює фінансову та управлінську звітність, аналітичні дані, використання сучасних ERP-систем і зовнішніх джерел інформації. Це дозволяє проводити регулярний моніторинг фінансових показників, своєчасно виявляти ризики та приймати обґрунтовані рішення щодо підтримання стабільного фінансового стану. Зокрема, система управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства базується на інтеграції внутрішніх та зовнішніх джерел даних, що сприяє підвищенню точності фінансового планування та адаптації до змін зовнішнього середовища. Таким чином, поєднання нормативно-правового регулювання та якісного інформаційного забезпечення формує базу для стійкого функціонування підприємства, ефективного використання його ресурсів і забезпечення конкурентоспроможності на ринку.

4. Аналіз даних ПАТ «АМКР» за 2019–2023 роки демонструє суттєве скорочення обсягів виробництва всіх видів продукції, особливо після початку війни у 2022 році. Видобуток руди, виробництво коксу, концентрату, агломерату,

чавуну, сталі та прокату досягли найнижчих рівнів у 2022–2023 роках, що пов'язано з порушенням логістичних ланцюгів, нестачею сировини, енергетичними проблемами та зменшенням попиту. Фінансові показники підприємства також зазнали значних коливань. Максимальні доходи було зафіксовано у 2021 році, однак уже у 2022 році вони впали майже на 60%. Собівартість реалізованої продукції та чистий фінансовий результат також зазнали негативної динаміки, що спричинено скороченням виробництва, оптимізацією витрат і кризовими явищами в економіці. Попри часткове відновлення окремих показників у 2023 році, зокрема видобутку руди, агломерату та концентрату, загальна тенденція залишається негативною. Підприємство стикається з викликами у вигляді обмеженого доступу до ресурсів, втрати ринків збуту та необхідності адаптації до змін в економічному середовищі. Це вимагає впровадження заходів для стабілізації виробництва, підвищення ефективності управління витратами та відновлення економічної стійкості. Проведений аналіз фінансових показників ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» за 2019–2023 рр. виявив низку серйозних проблем у фінансовому управлінні. Зокрема, коефіцієнт поточної ліквідності зазнав суттєвого зниження — з 2,08 у 2021 році до 0,88 у 2023 році, що свідчить про критичну втрату здатності підприємства покривати свої короткострокові зобов'язання. Водночас рентабельність продажів продемонструвала різке падіння — з 23,1% у 2021 році до -28,2% у 2023 році, що вказує на вплив як зовнішніх факторів (нестабільність ринкової кон'юнктури, війна, геополітичні ризики), так і внутрішніх недоліків у стратегічному управлінні. Ці проблеми потребують комплексного підходу до реорганізації фінансового менеджменту, спрямованого на стабілізацію ліквідності та підвищення ефективності операційної діяльності.

5. Були запропоновані заходи, включаючи скорочення періоду обігу дебіторської заборгованості, оптимізацію запасів та залучення факторингу. Скорочення періоду обігу дебіторської заборгованості забезпечує швидший оборот коштів, що допомагає уникнути касових розривів. Оптимізація запасів звільняє капітал, знижує витрати на зберігання та ризики псування матеріалів,

сприяючи покращенню ліквідності. Залучення факторингу дозволяє оперативно отримувати кошти від продажів, що підтримує стабільні грошові потоки, хоча це потребує врахування додаткових витрат. Оптимізація запасів виявилася найбільш ефективною та доступною для реалізації, було оцінено показники ліквідності та платоспроможності ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» в результаті оптимізації запасів на 2024-2026 роки. Прогнозовані результати показують поступове зменшення рівня запасів, скорочення собівартості продукції та валових збитків, а також зростання чистого доходу. Ключові показники ліквідності та платоспроможності демонструють позитивну динаміку, та всі показники до 2026 року досягають нормативного рівня. Отже, зростання показників ліквідності та платоспроможності протягом прогнозованого періоду свідчить про те, що оптимізація запасів на ПАТ «АМКР» була ефективною. Покращення цих фінансових показників підвищує стійкість підприємства на ринку, зменшує ризики, пов'язані з виконанням зобов'язань, і забезпечує йому більшу фінансову свободу для здійснення інвестиційних та операційних рішень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Давиденко Н. М. Ліквідність та платоспроможність як показники ефективності фінансового менеджменту підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2015. № 2. С. 36–40.
2. Бугай О., Вовк В. Ліквідність та платоспроможність: економічна суть та експертна оцінка. *Галицький економічний вісник*. 2013. № 3. С. 169–173.
3. Старостенко Г. Г. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Київ : ЦНЛ, 2006. 224 с.
4. Костирко Р. А. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Харків : Фактор, 2007. 784 с.
5. Ковелев В. В. Фінансовий аналіз: методи та процедури. М : Фінанси і статистика, 2001. 560 с.
6. Шеремет О. О. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Київ : Міленіум, 2003. 160 с.
7. Бердар М. М. Фінанси підприємств : навч. посіб. Київ : Центр учб. літ., 2010. 352 с.
8. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства : навч. посіб. 3-тє вид. Київ : Знання, 2007. 668 с.
9. Непочатенко О. О. Фінанси підприємств : навч. посіб. Київ : Центр учб. літ., 2011. 328 с.
10. Мних Є. В. Економічний аналіз : підручник. Київ : Центр навч. літ., 2003. 411 с.
11. Люта О. В., Пігуль Н. Г., Глядько К. Теоретичні засади управління ліквідністю та платоспроможністю підприємств. *Вісник сумського державного університету. Серія економіка*. 2019. № 4. С. 14–23.
12. Перезовова І., Павлова Г. Управління оборотними активами підприємства та їх видами. *Економіка та суспільство*. 2021. № 26. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-26-12> (дата звернення: 15.09.2024).
13. Школьник І. О., Боярко І. М., Дейнека О. В. Фінансовий аналіз. Київ

: Центр учб. літ., 2016. 368 с.

14. Цивільний кодекс України : Кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV : станом на 3 верес. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 18.09.2024).

15. Господарський кодекс України : Кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV : станом на 3 верес. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 18.09.2024).

16. Податковий кодекс України : Кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI : станом на 1 жовт. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 20.09.2024).

17. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV : станом на 3 верес. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 18.11.2024).

18. Про Національний банк України : Закон України від 20.05.1999 № 679-XIV : станом на 8 листоп. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text> (дата звернення: 18.10.2024).

19. Корягін М. В., Куцик П. О. Проблеми та перспективи розвитку бухгалтерської звітності : монографія. Київ : Інтерсервіс, 2016. 275 с.

20. Про нас: АрселорМіттал Кривий Ріг. URL: <https://ukraine.arcelormittal.com/about> (дата звернення: 21.09.2024).

21. Профілі компаній гірничо-металургійного комплексу України | GMK Center. GMK. URL: <https://gmk.center/ua/manufacturer/arselormittal-krivij-rih/> (дата звернення: 23.09.2024).

22. Наша історія: АрселорМіттал Кривий Ріг. URL: <https://ukraine.arcelormittal.com/about/nasha-istoriia> (дата звернення: 18.11.2024).

23. АрселорМіттал Кривий Ріг розкрив виробничі результати за 2023 рік NADRA.info. Хто і як видобуває українські надра?. URL: <https://nadra.info/2024/01/arselormittal-krivyi-rih-disclosed-production-results-for-2023/> (дата звернення: 28.09.2024).

24. Романишин В. О., Бернацька А. О. Фінансова стратегія та її роль у

забезпеченні стійкого розвитку підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 2. С. 54–62. URL: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2020.2.54>

25. Kanban – складова системи управління та впровадження маркетингової стратегії. Тенденції розвитку маркетингу в умовах невизначеності : Всеукр. науково-практ. конф., м. Львів, 21 берез. 2024 р. 2024. С. 288–290.

26. Баценко Л. М., Галенін Р. В., Комаров О. Д. Інноваційна діяльність компаній: розробка інноваційних стратегій та їх оцінка : зб. наук. пр. ДУІТ. Серія «Економіка і управління», 2020. № 48. С. 86–93.

27. Прушківська Е. В. Інноваційні стратегії розвитку міжнародних компаній в умовах глобалізації. *Економічний вісник*. 2020. № 4. С. 28–35.

28. Маслак О. О., Огерчук Ю. В., Маслак Т. О. Особливості вибору стратегії розвитку вітчизняних підприємств на основі аналізу стратегічних альтернатив. *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку*. 2021. Т. 3, № 2. С. 65–71. URL: <https://doi.org/10.23939/smeu2021.02.065> (дата звернення: 01.10.2024).

29. Щербань О. Д. Стратегічні орієнтири управління ліквідністю та діловою активністю підприємства. *Економічний аналіз*. 2016. Т 23. № 2. С. 206–212. URL: <https://www.econa.org.ua/index.php/econa/article/download/1088/866> (дата звернення: 03.10.2024).

30. Бланк І.О. Фінансовий менеджмент : навчальний посібник. Київ, 2008. 723 с.

31. Ткаченко Є. Ю., Фатюха В. В., Яришко О. В. Фінансова стійкість підприємства: сутність та основи управління. *Інфраструктура ринку*. 2021. Випуск 56. С. 129-134.

32. Фролова Т. О. Фінансовий аналіз: навч.-метод. посіб. Київ: Вид-во Європейського ун-ту, 2005. 252 с.

33. Виноградня В. М., Бурдонос Л. І. Перспективна платоспроможність у забезпеченні фінансової стабільності підприємства). *Економічний вісник університету*. 2021. Вип. 50. С. 162

34. Костенко Ю., Короленко О., Гузь М. Аналіз фінансової стійкості підприємства в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2022. № (43). URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-43-77>.
35. Васечко Л. Стратегічні напрями забезпечення фінансової стійкості підприємства. *Європейський науковий журнал економічних та фінансових інновацій*. 2021. № 1(7). С. 26–40. URL: <https://doi.org/10.32750/2021-0103>.
36. Ярошевська О. В. Методи оцінки ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості підприємства. *Стратегія і механізми регулювання промислового розвитку*. 2014. С. 202-219.
37. Насібова О. В., Папуцин В. М. Теоретичні аспекти управління ліквідністю та діловою активністю підприємства. *Економіка і суспільство*. 2017. No 12. С. 591–596. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/12_ukr/98.pdf (дата звернення: 04.10.2024).
38. Дудчик О. Ю., Грушко Т. І. Управління платоспроможністю та ліквідністю підприємств сфери інформації та телекомунікації та формування системи їх забезпечення. *Економіка і суспільство*. 2017. No13. С. 1088–1092. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/13_ukr/182.pdf (дата звернення: 04.10.2024).
39. Гапак Н. М., Капштан С. А. Особливості визначення фінансової стійкості підприємства. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Серія Економіка. 2014. Випуск 1 (42). С. 191-196.
40. Косова Т. Д., Сіменко І. В. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2013. 440 с.
41. Мулик Я. І. Ліквідність підприємств як управління фінансовою безпекою: методичне та інформаційне забезпечення. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2017. № 4. С.42–50.
42. Непочатенко О. О., Мельничук Н. Ю. Фінанси підприємств: підручник. Київ: Центр навчальної літератури, 2013. 504 с.
43. Гарькава В. Ф., Кліщевська А. Ю. Фінансова стратегія у системі

економічної безпеки вітчизняних підприємств на регіональному рівні. *Економіка та держава*. 2021. № 7. С. 47–51. URL: <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2021.7.47> (дата звернення: 07.10.2024).

44. Аніловська Г. Я., Висоцька І. Б. Фінанси підприємств : навч. посіб. Львів : ЛьВДУВС, 2018. 440 с.

45. Базілінська О. Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика: навч. посіб. 2-ге вид. Київ: Центр навчальної літератури, 2011. 328 с.

46. Бедринець М. Д., Довгань Л. П. Фінанси підприємств : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 292 с.

47. Турило А. М., Турило А. А. Цінність людини і людський капітал-фундаментальні чинники фінансово-економічного розвитку суб'єктів господарювання: навч. посіб. Кривий Ріг: Видавець Роман Козлов, 2022. 140 с.

48. Мних Є. В., Барабаш Н. С. Фінансовий аналіз: підручник. Київ: КНТЕУ, 2014. 536 с.

49. Грабовецький Б. Є., Шварц І. В. Фінансовий аналіз та звітність : навч. посіб. Вінниця : ВНТУ, 2011. 281 с.

50. Берест М. М. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. 164 с.

51. Рижанкова О. І., Турило А. М. Теоретико-методичні аспекти щодо удосконалення сутності категорії «фінансові ресурси підприємства». Управління бізнес-процесами підприємств у контексті індустрії 4.0: матеріали XII Всеукр. наук.-практ. конф. пам'яті почесного проф. ТНТУ імені Івана Пулюя, академіка НАН України Миколи Григоровича Чумаченка, м. Тернопіль, 11 жовтня 2024 р. Тернопіль, 2024.

52. Турило А. М., Клімченко Р. А., Турило А. А., Святенко С. В. Показник економічної доданої вартості (EVA): уточнення сутності і фінансовий аспект. *Соціально-економічні проблеми і держава*. Електронне наукове фахове видання. Тернопіль, 2024. Вип. 2(31).

53. Тютюнник Ю. М., Дорогань-Писаренко Л. О., Тютюнник С. В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Полтава : ПДАА, 2016. 430 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

Таблиця 1 – Баланс (Звіт про фінансовий стан) ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» за 2019-2023 рр.

Назва рядка	Код рядка	2019	2020	2021	2022	2023
1	2	3	4	5	6	7
Активи						
I. Необоротні активи						
Нематеріальні активи	1000	338643	380563	348344	105935	95807
первісна вартість	1001	629746	697391	741110	742072	715693
накопичена амортизація	1002	291103	316828	392766	636137	619886
Незавершені капітальні інвестиції	1005	12553995	5924460	7891253	3875963	6765595
Основні засоби	1010	47757468	51996100	51945454	18996729	18468194
первісна вартість	1011	107199484	118481756	122510787	125500198	128437676
знос	1012	59442016	66485656	70565333	106503469	109969482
Інвестиційна нерухомість	1015	12679	2635	2395	715	681
первісна вартість	1016	59186	7638	7638	7128	7500
знос	1017	46507	5003	5243	6413	6819
Усього за розділом I	1095	60662785	58303758	60187446	22979342	25330277
II. Оборотні активи						
Запаси	1100	9948534	7438127	14495239	14021719	10842192
Виробничі запаси	1101	4142053	3426006	7998966	6416427	5788371
Незавершене виробництво	1102	4342095	2833168	4277458	6893670	3700672
Готова продукція	1103	1464386	1178953	2218815	711622	1353149
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари...	1125	22080986	19143229	25804212	7486969	6071880
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	153253	253113	277089	157981	383028
з бюджетом	1135	3195554	1935478	3328865	6515960	3137632
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	337117	306075	221747	241050	246524
Гроші та їх еквіваленти	1165	1005218	867691	1374859	954053	523938
Готівка	1166	14	6	1		
Рахунки в банках	1167	1005204	867685	1374858	954053	523938

Продовження таблиці додатку А

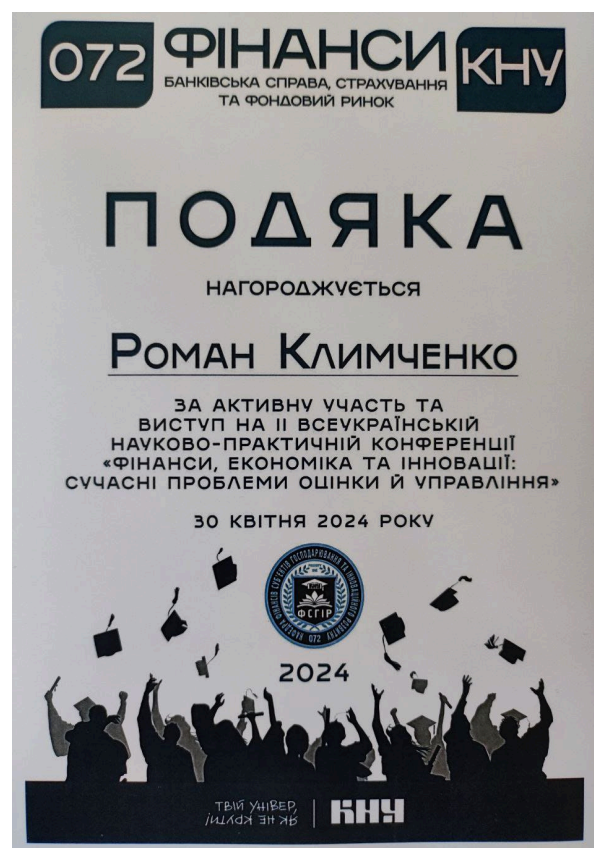
1	2	3	4	5	6	7
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-	4061	-	-
Інші оборотні активи	1190	159545	102085	107457	325687	496247
Усього за розділом II	1195	36881636	30045798	45613529	29703419	21701441
Баланс	1300	97544421	88349556	105800975	52682761	47031718
Пасиви						
I. Власний капітал						
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	3859533	3859533	3859533	3859533	3859533
Додатковий капітал	1410	26813859	26321103	26387986	27058029	26672914
Накопичені курсові різниці	1412	26813859	26321103	26387986	27058029	26672914
Резервний капітал	1415	578930	578930	578930	578930	578930
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	29378818	30119720	45725551	-3283553	-15094583
Усього за розділом I	1495	60631140	60879286	76552000	28212939	16016794
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення						
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	3133782	2365594	2204257	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	2183668	2846473	2602636	1820270	2119824
Довгострокові кредити банків	1510	3047624	2327942	982015	2475694	2272107
Інші довгострокові зобов'язання	1515	372022	497962	305481	265115	205383
Довгострокові забезпечення	1520	1404404	1566615	1264851	1485275	1801248
Усього за розділом II	1595	10141500	9604586	7359240	6046354	6398562
III. Поточні зобов'язання і забезпечення						
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	2209245	2581278	2603932	2536382	6412711
товари, роботи, послуги	1615	9998745	8196186	13934490	9152068	9339115
розрахунками з бюджетом	1620	136815	596609	527343	68286	181931
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	353940	260035	-	89281
розрахунками зі страхування	1625	156758	165625	187189	185274	181456
розрахунками з оплати праці	1630	738520	780690	893734	849775	856814

Продовження таблиці додатку А

1	2	3	4	5	6	7
за одержаними авансами	1635	329240	486261	941219	837036	1251274
Поточні забезпечення	1660	7786	8257	12356	8115	-
Інші поточні зобов'язання	1690	2428865	5050778	2789472	4786532	6393061
Усього за розділом III	1695	26771781	17865684	21889735	18423468	24616362
Баланс	1900	97544421	88349556	105800975	52682761	47031718

Таблиця 2 – Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) ПАТ
«АрселорМіттал Кривий Ріг» за 2019-2023 рр.

Назва рядка	Код рядка	2019	2020	2021	2022	2023
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	62409226	63496684	109303155	43818410	41848635
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	63503128	58845530	74561304	55829721	50635909
Валовий: прибуток	2090	-	4651154	34741851	-	-
Збиток	2095	1093902	-	-	12011311	8787274
Інші операційні доходи	2120	1021585	324998	521083	596185	429403
Адміністративні витрати	2130	2567827	2159849	3511390	1805121	1679688
Витрати на збут	2150	63169	48092	109339	42846	33255
Інші операційні витрати	2180	47025	701915	605870	797304	190963
Фінансовий результат від ОП: прибуток	2190	-	2066296	31036335	-	-
Збиток	2195	2750338	-	-	14060397	10261777
Інші фінансові доходи	2220	572180	22373	195131	25141	48123
Фінансові витрати	2250	2703282	1240995	542670	1155305	1508095
Інші витрати	2270	-	-	-	36169884	-
Фінансовий результат до ОП	2290	-	847674	30688796	-	-
Збиток	2295	2703282	-	-	51360445	11721749
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	438050	-106772	-5472728	2351341	-89281
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	-	740902	25216068	-	-
Збиток	2355	2265232	-	-	49009104	11811030

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА ОСТРОГРАДСЬКОГО

СЕРТИФІКАТ

учасника
VIII Міжнародної науково-практичної
інтернет-конференції
«Інноваційна модернізація економіки
України в умовах євроінтеграційних процесів»

Романа КЛІМЧЕНКА

Криворізький національний університет

Перший проректор
Никифоров В.В.

2023

Виданий 07.11.2024

СЕРТИФІКАТ

Цей сертифікат засвідчує, що
Роман Клімченко

успішно закінчив(ла) курс
«Основи корпоративних фінансів»
Ви опанували:

- процеси ухвалення інвестиційних рішень, що створюють вартість для акціонерів;
- керування короткостроковими та довгостроковими потребами компанії в ліквідності;
- процеси ухвалення інвестиційних рішень, враховуючи ризики;
- вимірювання ефективності компанії.

Автентичність сертифіката можна перевірити за посиланням:
<https://certs.prometheus.org.ua/cert/65c1e39121dd4980b0a39c2ef0111512>

PROMETHEUS

PR METHEUS

**CFA Society
Ukraine**

СЕРТИФІКАТ
Виданий 07.11.2024

СЕРТИФІКАТ

ЦЕЙ СЕРТИФІКАТ ЗАСВІДЧУЄ, ЩО

Роман Клімченко

успішно закінчив(ла) курс

Основи фінансів та інвестицій,

наданий викладачами курсу

через платформу масових відкритих онлайн-курсів **Prometheus**
та створений Асоціацією інвестиційних професіоналів
CFA Society Ukraine.

Олексій Соболев, CFA
CFA Society Ukraine

prometheus.org.ua

Автентичність цього сертифіката може бути перевірена за
<https://certs.prometheus.org.ua/cert/588984999b2548ebac5fc7dc7783ce5>

Криворізький національний університет

Кафедра фінансів суб'єктів господарювання та інноваційного розвитку

ВІДГУКна кваліфікаційну (магістерську) роботу
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»Здобувача Клименко Романа АнатолійовичаТема кваліфікаційної (випускної) роботи: Факторна аналіза управління ліквідністю та платоспроможністю суб'єкта господарюванняОбсяг роботи: 75 с., 25 табл., 9 рис., 1 додатків.1. Актуальність теми: Вирішення гострої проблеми збільшення фінансових витрат підприємства2. Відповідність змісту роботи вибраній темі та ступінь її розкриття: Зміст роботи відповідає вибраній темі3. Характеристика рівня теоретичної підготовки, вмінь і навичок здобувача: На належному рівні4. Оцінка самостійності виконання випускної роботи: Високий рівень самостійності5. Дисциплінованість здобувача в роботі, відвідування ним запланованих консультацій та виконання рекомендацій керівника: На належному рівні6. Позитивні сторони роботи, її практичне значення, наявність елементів новизни: Глибше розкриття теми та використання практичних прикладів7. Недоліки і зауваження по роботі: 1. Заходи в плані роботи розкриті переважно з наголосом на оптимізацію. 2. Не представлено, яким методом (які здійснені оптимізації).8. Загальні висновки по роботі: 3. Системні висновки розробки заходів (п. 2, 3)Рекомендована оцінка роботи: Робота рекомендована до захистуРекомендована оцінка роботи: « Відн. 92 А »Науковий керівник [підпис] проф. Турченко А. М. "10" "12" 2024 р.

підпис

посада, прізвище, ініціали

Криворізький національний університет

Кафедра фінансів суб'єктів господарювання та інноваційного розвитку

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну (магістерську) роботу
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Здобувача Кіміченко Романом Анатолійовичем

Тема кваліфікаційної (випускної) роботи: Удосконалення управління ліквідністю та платоспроможністю суб'єкта господарювання

Обсяг роботи 75 с., 25 табл., 9 рис., 1 додатків.

1. Актуальність теми: Зростаюча підприємства за допомогою емісії грошей з використанням акційних у векселях фінансових роз'яснень

2. Відповідність змісту роботи вибраній темі та ступінь її розкриття: Зміст роботи вкрито в обсязі теми

3. Позитивні сторони роботи, її практичне значення, наявність елементів новизни: Проверено рішеннями аналізу фінансових показників ПАТ «Селіф-Міттал Україна» з використанням фінансового аналізу. Каверено отримавши дані щодо порівняння фін. показників

4. Недоліки і зауваження по роботі: Бажано навести економіко-математичні моделі

5. Загальні висновки по роботі :

Зроблено рекомендації
до змісту

Рекомендована оцінка роботи: « Відмінно » A/92

Рецензент [Підпис] доцент Корженко Р.В. "10" 12 2024 р.

підпис

посада, прізвище, ініціали